

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE TVRDOŠOVCE NA ROKY 2024 - 2030

www.tvrdosovce.sk

Názov dokumentu:	Komunitný plán sociálnych služieb obce Tvrdošovce na roky 2024 - 2030
Územné vymedzenie:	Nitriansky kraj, okres Nové Zámky
Územný plán obce schválený	Áno
Dátum schválenia KPSS:	
Verzia:	1.0
Publikovaný verejne:	Áno
Vypracoval:	e - Gemini s.r.o.

Základné identifikačné údaje	
Názov obce:	Tvrdošovce
Kraj:	Nitriansky kraj
Okres	Nové Zámky
Rozloha katastrálneho územia:	55,56 km ²
Starosta obce	Ing. Marián Tóth, MBA

Obsah

Zoznam použitých skratiek	4
Príhovor starostu	5
Úvod.....	6
Teoretická časť.....	8
1. SOCIÁLNE SLUŽBY, KOMUNITA, KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE	8
2. CIELE, ZÁSADY A PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	10
3. SUBJEKTY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA	12
4. LEGISLATÍVNE NORMY A STRATEGICKÉ DOKUMENTY	14
5. KOMPETENCIE OBCE V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	16
Analytická časť.....	18
6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV	18
7. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	34
8. SWOT ANALÝZA	35
9. VYHODNOTENIE PLNENIA PREDCHÁDZAJÚCEHO KPSS.....	37
10. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU	38
Strategická časť	42
Realizačná časť.....	53
Monitorovanie a hodnotenie.....	54
Záver	56
Zdroje	57

Zoznam použitých skratiek

BD – bude doplnené

EÚ – Európska únia

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb

OcÚ – obecný úrad

OZ – obecné zastupiteľstvo

PHRSR – program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

SODB, SODB 2021 – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

SR – Slovenská republika

ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ŽP – ťažko zdravotne postihnutí

UoZ – uchádzač o zamestnanie

ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

VÚC – vyšší územný celok

VZN – všeobecné záväzné nariadenie

Príhovor starostu

Vážení občania,

komunitné plánovanie sociálnych služieb je jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov samosprávy. Jedná sa o otvorený proces zisťovania potrieb občanov a sumarizácie ľudských a materiálnych zdrojov a zdrojov obce. Hlavným cieľom je prispôbenie sociálnych služieb miestnym špecifikám a potrebám občanov. Výsledkom tohto procesu je komunitný plán sociálnych služieb, ktorý Vám predkladáme.

Komunitný plán sociálnych služieb našej obce je spracovaný na obdobie rokov 2024 - 2030. Obec Tvrdošovce si tak plní povinnosť, ktorá vyplýva zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní.

Hlavným cieľom komunitného plánovania je vytvorenie kvalitných, dostupných a adresných sociálnych služieb. Som presvedčený, že nový komunitný plán efektívne zacieli pozornosť na tie sociálne služby, ktoré naša obec potrebuje.

Na záver mi dovoľte poďakovať sa všetkým, ktorí svoj čas, osobné úsilie a vedomosti venovali príprave a spracovaniu komunitného plánu. Verím, že sa nám podarí úspešne naplniť každý zo spoločne plánovaných zámerov.

Ing. Marián Tóth, MBA
starosta obce Tvrdošovce

Úvod

Komunitný plán sociálnych služieb obce Tvrdošovce na roky 2024 – 2030 (ďalej aj ako „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je strategický dokument, ktorý logicky nadväzuje na Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tvrdošovce na roky 2021 – 2027 (ďalej aj ako „program rozvoja“), pričom spomedzi troch oblastí – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej, na ktoré sa program rozvoja zameriava, je komunitný plán orientovaný výhradne na sociálnu oblasť, predovšetkým na oblasť poskytovania sociálnych služieb. Zatiaľ čo v programe rozvoja je každá z 3 oblastí špecifikovaná iba prostredníctvom základných informácií a súvislostí, komunitný plán rozpracováva detailnejšie existujúci stav a potreby týkajúce sa oblasti poskytovania sociálnych služieb. Vzhľadom na rozsah programu rozvoja, ktorý je limitovaný metodikou, nie je možné v tomto základnom strategickom dokumente obsiahnuť celú problematiku všetkých troch vytýčených oblastí, preto je každá ďalej rozpracovávaná v ďalších, parciálnych dokumentoch. Pre sociálnu oblasť je jedným z takýchto dokumentov práve komunitný plán sociálnych služieb. Proces tvorby komunitného plánu ako aj jeho následné aktualizácie možno súhrnne označiť za **komunitné plánovanie**.

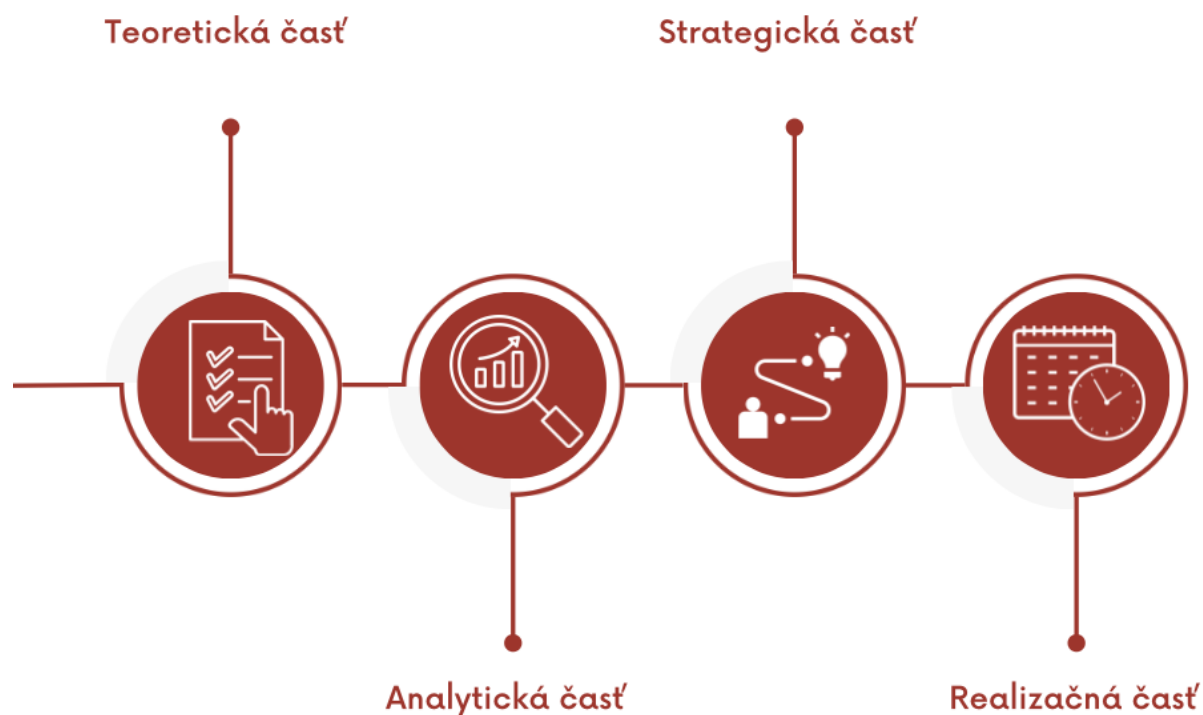
Komunitné plánovanie predstavuje jednu zo základných metód riadenia rozvojových procesov, vďaka ktorej je možné sociálne služby naplánovať tak, aby zodpovedali lokálnym špecifikám a potrebám konkrétnej skupiny občanov. Komunitné plánovanie možno chápať tiež ako otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, resp. ako proces hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb. Výsledkom komunitného plánovania je **komunitný plán**, ktorý opisuje súčasnú situáciu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na jednej strane a pomyselný, ideálny stav na druhej strane, pričom tento ideálny stav vznikol ako výsledok konfrontácie neobmedzených potrieb s obmedzenými možnosťami.

Povinnosť obce mať vypracovaný komunitný plán vychádza zo **Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov**. Okrem toho KPSS vychádza z viacerých legislatívnych noriem, strategických dokumentov a nariadení, ktorých zoznam uvádzame v časti venovanej východiskám KPSS. Komunitný plán obce Tvrdošovce na aktuálne plánovacie obdobie bol vypracovaný za pomoci predstaviteľov a obyvateľov obce, poskytovateľov sociálnych služieb ako aj odborníkov a organizácií pôsobiacich v obci. Vďaka spolupráci viacerých strán je komunitný plán verným odrazom skutočností umožňujúcim samospráve lepšiu orientáciu v potrebách obyvateľov, čo prispeje k ich rýchlejšiemu a efektívnejšiemu napĺňaniu.

Predkladaný komunitný plán pozostáva zo štyroch hlavných častí. V rámci **teoretickej časti** je špecifikovaná podstata sociálnych služieb a komunitného plánovania, sú tu uvedené základné črty ako aj subjekty komunitného plánovania a tiež legislatívne normy a strategické dokumenty, z ktorých KPSS vychádza. V **analytickej** časti je uvedený podrobný súčasný stav v sociálnej oblasti, analyzujú sa socio-demografické kvantitatívne údaje a jednotlivé kategórie cieľových skupín. Taktiež sa analyzujú dostupné sociálne služby poskytované v obci a sumarizujú silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby pre

obec (tento rozbor je nazývaný aj SWOT analýza). V **strategickej časti** je definovaná vízia obce a sú tu navrhnuté konkrétne opatrenia na jej dosiahnutie ako aj rozpočet potrebný na realizáciu navrhnutých opatrení. **Realizačná časť** bližšie vysvetľuje časový harmonogram realizácie KPSS, hodnotenie a monitorovanie činností počas ich priebehu. V prípade, že sa samospráva bude držať cieľov, postupov a termínov zvolených v komunitnom pláne, existuje vysoký predpoklad rastu kvality, rozšírenia portfólia a zvýšenia adresnosti sociálnych služieb v obci Tvrdošovce.

Teoretická časť

1. SOCIÁLNE SLUŽBY, KOMUNITA, KOMUNITNÉ PLÁNOVANIE

Sociálne služby možno charakterizovať ako súhrn širokého spektra činností, prostredníctvom ktorých je poskytovaná pomoc ľuďom nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii, ak si sami nedokážu zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov. Podstatou sociálnych služieb je zabezpečiť osobám určitý životný štandard, ale aj zmiernovať rozdiely v príjmoch či v sociálnom postavení.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov definuje **podľa druhu** sociálnej služby nasledujúce sociálne služby, ktoré je možné poskytovať a prijímať na území Slovenska:

A. sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - 2.1. nízkoprahové denné centrum,
 - 2.2. integračné centrum,
 - 2.3. komunitné centrum,
 - 2.4. nocľaháreň,
 - 2.5. útulok,
 - 2.6. domov na polceste,
 - 2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

B. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v Zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúladzovania rodinného života a pracovného života v Zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

C. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
 - 1.1. zariadenie podporovaného bývania,

- 1.2. zariadenie pre seniorov,
- 1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
- 1.4. rehabilitačné stredisko,
- 1.5. domov sociálnych služieb,
- 1.6. špecializované zariadenie,
- 1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčítateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

D. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

E. podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Vyššie uvedené sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

Z hľadiska formy poskytovania rozlišuje zákon o sociálnych službách sociálne služby ambulantné, terénne a pobytové. **Ambulantná** forma sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta sociálnej služby. **Terénna** forma sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí, prípadne prostredníctvom terénnych programov. Pobytová forma sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. **Pobytová** sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba.

Pre objasnenie podstaty komunitného plánovania sociálnych služieb je potrebné charakterizovať pojem **komunita**. Ide o skupinu osôb, pre ktorú je príznačný určitý znak alebo súbor znakov, pričom tieto sú vo všeobecnosti vnímané ako typické. Obec, mesto, mestská časť sa považujú za základnú občiansku komunitu. Osoby žijúce na území jednej samosprávy majú spoločné bydlisko, využívajú tú istú infraštruktúru a do istej miery majú aj príbuzné potreby. Samospráva v záujme občanov vstupuje do kontaktu so štátom, a tak vzniká spleť vzťahov: samospráva – štát, samospráva – občan, štát – občan, pričom jasne definované vzťahy medzi týmito subjektmi môžu byť výrazne dynamizujúcim prvkom rozvoja celého systému sociálnej starostlivosti. Vo vzťahu štát – samospráva bola

samosprávam udelená povinnosť mať vypracovaný komunitný plán sociálnych služieb ako základný nástroj komunitného plánovania.

Komunitné plánovanie poskytuje odpoveď na otázku, aké sociálne služby a v akom rozsahu je potrebné vytvoriť na určitom území, ako by tieto služby mali byť rozmiestnené a aké personálne, materiálne a finančné zdroje sú na to k dispozícii. Uvažovanie nad týmito súvislosťami je významné z hľadiska uspokojovania súčasných, ale aj prognózovania budúcich sociálnych potrieb, zvyšovania kvality života obyvateľov či prognózovania tvorby pracovných miest. S ohľadom na dynamické, neustále sa meniace prostredie je náročné naplánovať niektoré procesy a s nimi súvisiace finančné náklady presne, avšak podstatou komunitného plánovania je ich aspoň odhadnúť, pretože inak by bolo konanie samosprávy v tejto oblasti nekoordinované a neefektívne. V kontraste s uvedeným je snaha o poskytovanie:

- väčšieho množstva sociálnych služieb,
- širšej škály sociálnych služieb,
- kvalitnejších sociálnych služieb,
- sociálnych služieb, ktoré budú bližšie k občanom, a práve takto fungujúci systém zabezpečí komunitné plánovanie a konanie samosprávy v súlade s ním.

2. CIELE, ZÁSADY A PRINCÍPY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Komunitné plánovanie má svoje opodstatnenie z viacerých dôvodov. Predovšetkým, umožňuje samospráve riadiť procesy v sociálnej oblasti efektívne. Tento benefit je však iba parciálny. Konečným **cieľom** komunitného plánovania je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť obyvateľov,
- predchádzať sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- opäť začleniť do komunity tých, ktorí stoja na jej okraji a v niektorých prípadoch vyvolávajú strach a neistotu, či dokonca predstavujú hrozbu pre iných obyvateľov.

Aby komunitné plánovanie nebolo samoúčelné a bolo využiteľné v reálnom živote a prinášalo očakávané pozitívne efekty, mali by byť pri vypracovaní komunitného plánu dodržané tieto **zásady**:

- potreby a rozvojové priority v oblasti sociálnych služieb musia byť stanovené obyvateľmi, ktorí žijú v danej lokalite a ktorých sa plánovanie týka;
- všetky plánované a realizované procesy sú vzájomne previazané, korešpondujú, podporujú sa a vzájomne sa nevylučujú;
- zvyšovanie kvality sociálnych služieb musí byť považované za dôležité a žiaduce a musí byť významnou súčasťou miestnej politiky;

- rozvoj oblasti sociálnych služieb je založený na presvedčení o jedinečnosti, hodnote a dôstojnosti každého užívateľa sociálnych služieb.

Komunitné plánovanie je založené na nasledujúcich **princípoch**:

- **Partnerstvo** – komunitný plán má byť výsledkom spolupráce viacerých účastníkov – zadávateľov, poskytovateľov aj užívateľov sociálnych služieb, verejnosti aj ďalších subjektov. Každý účastník má zásluhu na výslednej podobe plánu, názory všetkých účastníkov majú rovnakú váhu, všetkým účastníkom má byť poskytnutý rovnaký priestor.
- **Informovanosť** – účastníci podieľajúci sa na vypracovaní komunitného plánu medzi sebou komunikujú a vzájomne sa informujú. Spolupráca má byť transparentná, zrozumiteľná, žiadny účastník nesmie byť komunikačne znevýhodnený. Len úzka spolupráca a kvalitná komunikácia môže viesť k vytvoreniu požadovanej ponuky sociálnych služieb.
- **Inovativnosť** – dynamické prostredie, nové situácie a obmedzené zdroje si vyžadujú hľadanie stále nových prístupov a riešení, ktoré budú môcť byť účinné a efektívne aj tam, kde zastarané riešenia už neplnia svoju funkciu.
- **Kompromis** – komunitný plán by nemal byť prehnane ambiciózny, mal by vychádzať z reálnych potrieb, avšak s ohľadom na dostupné zdroje. Definovanie zoznamu atraktívnych, avšak nereálnych cieľov, nepovedie k rozvoju, ale ku stagnácii a frustrácii z neschopnosti zmeniť stav k lepšiemu. Naopak, správne definované ciele je možné dosiahnuť aj s obmedzenými zdrojmi.

3. SUBJEKTY KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

Z princípu partnerstva vychádza potreba spolupráce viacerých subjektov. Základnými subjektmi komunitného plánovania sú zadávatelia, poskytovatelia a prijímatelia sociálnych služieb, okrem nich však do procesu komunitného plánovania vstupujú tiež verejnosť a ďalšie organizácie.

Zadávatelia sociálnych služieb

Zadávateľmi sociálnych služieb sú subjekty, ktorým zákon ukladá úlohu zabezpečiť sociálne služby na území, ktoré spravujú – v podmienkach Slovenska ide o obce, mestá, mestské časti. Ich činnosť je dopĺňaná činnosťou príslušných samosprávnych krajov. Samospráva na základe vlastnej alebo cudzej iniciatívy rozhoduje o:

- potrebe zrealizovať komunitné plánovanie,
- subjekte, ktorý zabezpečí komunitné plánovanie (samospráva alebo samosprávou poverená organizácia),
- zastupovaní poslancov v procese komunitného plánovania,
- finančnom zabezpečení komunitného plánovania,
- termíne predloženia komunitného plánu zastupiteľstvu na schválenie.

Zadávateľ služby od začiatku komunitného plánovania zverejňuje zrozumiteľnou a dostupnou formou všetky podstatné informácie o procese a výsledkoch plánovania.

Poskytovatelia sociálnych služieb

Poskytovateľom sociálnych služieb môže byť samospráva, fyzická osoba, podnikateľský subjekt, súkromná nezisková organizácia, organizácia zriadená samosprávou, organizácia zriadená samosprávnym krajom, organizácia zriadená štátom. Všetky tieto subjekty majú v procese komunitného plánovania rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu. Zapojením sa do komunitného plánovania získavajú poskytovatelia možnosť presadzovať vlastné názory, nadobúdať nové informácie, vytvárať partnerstvá, a tak sa podieľať na tvorbe a výslednej podobe systému. Za ideálnych podmienok by do komunitného plánovania mali byť zapojení poskytovatelia reprezentujúci každú z nasledujúcich kategórií sociálnych služieb:

- poradenské a podporné služby rodine a jednotlivcom,
- služby krízovej intervencie,
- služby dlhodobej sociálnej, príp. kombinovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti.

Taktiež je potrebné prizvať do procesu plánovania poskytovateľov, ktorí realizujú nové aktivity alebo overujú nové metódy, avšak v súčasnosti nie sú zaradení do zákonom definovaného systému sociálnych služieb. Spolupôsobením všetkých poskytovateľov má byť taký systém sociálnych služieb, ktorý udrží obyvateľov na určitom území, pričom ich potreby budú uspokojené.

Užívatelia sociálnych služieb

Užívateľom sociálnych služieb je každá osoba, ktorej sú sociálne služby poskytované. Práva klientov užívajúcich sociálne služby upravuje § 6 zákona o sociálnych službách. Základnými skupinami, pre ktoré by sa mali sociálne služby plánovať, sú:

- seniori (najmä osoby staršie ako 65 rokov),
- občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami ako aj ich rodiny,
- týrané a sociálne zanedbávané deti, deti s poruchami správania sa a rodičia, ktorí zanedbávajú alebo nezvládajú starostlivosť a výchovu svojich detí,
- neprispôsobiví jednotlivci, ľudia závislí od návykových látok, trestaní, nezvládajúci svoj život.

Zapojením týchto skupín do komunitného plánovania získa samospráva cenné informácie o ich potrebách, na základe čoho bude môcť vybudovať adekvátnu sieť sociálnych služieb uspokojujúcu aj špecifické sociálne potreby, ale aj vytvárať a podporovať preventívne opatrenia.

Verejnosť a ďalšie organizácie

Medzi účastníkov komunitného plánovania patrí aj verejnosť a ďalšie organizácie. Hoci sú títo účastníci označovaní ako nepriami, sú takisto dôležitou súčasťou tvorby

komunitného plánu. Najčastejšie sú zapájané záujmové skupiny, občianske iniciatívy či etnické skupiny.

Spolupráca obce s verejnosťou je prejavom spolupatričnosti, spoluúčasti a prehlbuje vzťah k cieľovej skupine. Z praxe vyplýva, že čím je spektrum subjektov zapojených do komunitného plánovania rôznorodejšie, tým kvalitnejší je výsledok tohto procesu.

Verejnosť má byť priebežne oboznamovaná so zámermi, výsledkami a cieľmi komunitného plánovania, čo zabezpečí samospráva vhodne zvolenou informačnou stratégiou. Pri príprave komunitného plánu sú oslovené a vyzvané k spolupráci aj ďalšie organizácie, záujmové skupiny, občianske iniciatívy, etnické skupiny a iné subjekty, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Pritom platí, že čím rôznorodejšie spektrum subjektov sa do komunitného plánovania zapojí, tým kvalitnejší je výstup z tohto procesu.

4. LEGISLATÍVNE NORMY A STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Základnú právnu normu v oblasti poskytovania sociálnych služieb predstavuje **zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje právny rámec poskytovania sociálnych služieb, financovania sociálnych služieb a dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Tento zákon ďalej dopĺňajú:

- zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 601/2003 o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 305/2005 Zb. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 600/2003 o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- ďalšie zákony, všeobecne záväzné nariadenia, interné predpisy sociálnych zariadení.

Okrem legislatívnych noriem, nariadení a interných predpisov tvoria podklad pre spracovanie komunitného plánu aj viaceré strategické a plánovacie dokumenty:

Miestne dokumenty:

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tvrdošovce 2021 - 2027,
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Tvrdošovce 2016 - 2023

Regionálne dokumenty:

- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030.

Národné dokumenty:

- Stratégia deinštitucionalizácie sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR,
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030,
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030,
- Národná stratégia na ochranu detí pred násilím,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030.

Dokumenty EÚ:

- Európa 2030,
- Amsterdamská zmluva – hlava IX, články 136 – 145. Amsterdamská zmluva posilňuje základné princípy ako sú ľudské práva a sociálne práva,
- Lisabonská zmluva – program radikálnej obnovy EÚ v ekonomickej a sociálnej oblasti,
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- Dohovor o právach dieťaťa,
- Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- Európska sociálna charta.

5. KOMPETENCIE OBCE V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Kompetencie obce (obce Tvrdošovce) v oblasti poskytovania sociálnych služieb upravuje **zákon o sociálnych službách v § 80**, podľa ktorého obec:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o:
 1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:
 1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 3. opatrovateľskej služby,
 4. prepravnej služby,
 5. odľahčovacej služby,
 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby,
- h) uzatvára zmluvu:
 1. o poskytovaní sociálnej služby,
 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku

na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,

- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) môže poskytnúť finančný príspevok na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
- l) poskytuje finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať finančný príspevok podľa zákona č. 448/2008 Z. z. podľa § 75 ods. 6 na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať finančný príspevok podľa zákona č. 448/2008 Z. z. podľa § 75 ods. 7 na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) vedie evidenciu:
 - 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 - 2. rozhodnutí podľa písmena c),
 - 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),
- v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

V nadväznosti na novelu zákona o sociálnych službách, ktorej väčšina ustanovení nadobudla účinnosť 1. januára 2018, vydáva obec poskytovateľom sociálnych služieb

poskytovaných v nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári na ich žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR s KPSS obce. Ak je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku obec, písomné vyjadrenie vydá obec z vlastného podnetu.

Podľa § 110ah ods. 3 zákona o sociálnych službách sa považuje podmienka súladu žiadosti o poskytnutie predmetného finančného príspevku na rozpočtový rok 2019 s KPSS príslušnej obce za splnenú.

Analytická časť

6. ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH ÚDAJOV

Významnou súčasťou analytickej časti komunitného plánu ako nástroja strategického riadenia oblasti sociálnych služieb je socio-demografická analýza, ktorá charakterizuje obyvateľstvo žijúce na určitom území na základe rôznorodých kritérií. Bližšie poznanie charakteristík obyvateľstva umožní samospráve lepšie spoznať prostredie, v ktorom sa komunitné plánovanie odohráva a od ktorého sa odvíja. V rámci tejto podkapitoly teda bližšie špecifikujeme základné cieľové skupiny sociálnych služieb, na čo v nasledujúcej podkapitole naviažeme konkrétnymi sociálnymi službami, ktoré obec svojim obyvateľom v súčasnosti poskytuje.

Popis územia

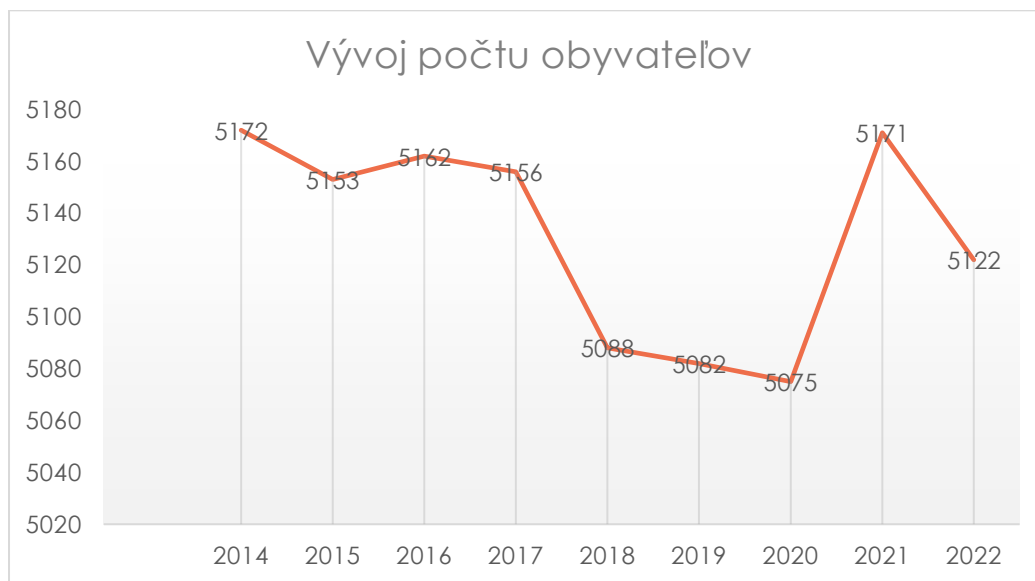
Obec Tvrdošovce je súčasťou Nitrianskeho samosprávneho kraja, okresu Nové Zámky. Má **5 122 obyvateľov** a jej celková **rozloha je 55,56 km²** (údaje ŠÚ SR k 31. 12. 2022). Obec sa nachádza v spádovej oblasti dvoch okresných miest Nové Zámky a Šaľa, čiastočne i mesta Šurany, ktoré obci poskytujú všetky dôležité administratívno-správne inštitúcie a zároveň plnia i ďalšie funkcie ako sú napr. sociálne alebo komerčné služby.

Obyvatelia, rodiny, deti a mládež

Základným demografickým ukazovateľom je počet obyvateľov. Jeho vývoj v rokoch 2014 – 2022 zaznamenáva graf č. 1. Aktuálne žije v Tvrdošovciach 5 122 obyvateľov, čo je o 50 obyvateľov menej ako na začiatku sledovaného obdobia. Ako si neskôr ukážeme, za medziročné poklesy v počte obyvateľov môže predovšetkým prirodzený úbytok obyvateľstva. Najviac občanov mali v sledovanom období Tvrdošovce v roku 2014 – 5 172 obyvateľov, najmenej – 5 075 obyvateľov v roku 2020. Počtom obyvateľov patrí obec Tvrdošovce medzi veľké vidiecke obce Slovenska.

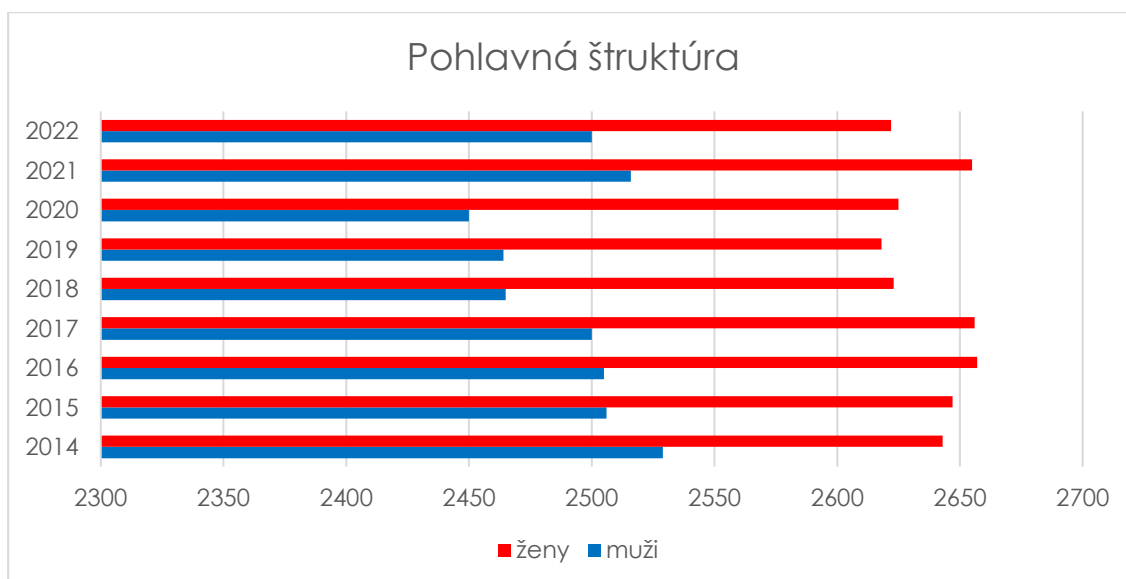

Rozhodnutie bývať a zotrvať na určitom území je determinované mnohými faktormi, jedným z nich je aj kvalita sociálnej oblasti, ktorej súčasťou sú aj sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách. Vývoj počtu obyvateľov v obci zachytáva nasledujúci graf.

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvateľov v obci Tvrdošovce (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR 2023

Z hľadiska pohlavnej štruktúry počet žien žijúcich v obci Tvrdošovce dlhodobo prevyšuje počet mužov. Takýto stav môžeme pozorovať vo väčšine slovenských miest a obcí, keďže ženy sa rodí viac a dožívajú sa aj vyššieho veku. Celkový počet žien aj mužov sa v čase mení z dôvodu prirodzeného aj mechanického prírastku/úbytku obyvateľstva. Pohlavnú štruktúru obce Tvrdošovce zachytáva nasledujúci graf č. 2.

Graf č. 2: Vývoj pohlavnej štruktúry obce Tvrdošovce 2014-2022 (absolútne vyjadrenie), Zdroj: ŠÚSR

Ďalšími významnými charakteristikami, ktoré by v procese plánovania komunitných sociálnych služieb nemali zostať nepovšimnuté, sú prirodzený prírastok (resp. úbytok), mechanický prírastok (resp. úbytok) a celkový prírastok (resp. úbytok) obyvateľstva. Zatiaľ čo prirodzený prírastok/úbytok nás informuje o rozdieli medzi počtom živonarodených a počtom zomrelých na určitom území, mechanický prírastok/úbytok zachytáva rozdiel medzi počtom prisťahovaných osôb na určité územie a počtom vysťahovaných osôb z toho istého územia. Celkový prírastok/úbytok je následne súhrnom (súčtom) prirodzeného a mechanického prírastku/úbytku a zachytáva celkový pohyb obyvateľstva v rámci určitého územia.

Rozdiel medzi zmieňovanými ukazovateľmi spočíva tiež v nástrojoch, akými môže samospráva vplývať na ich pozitívny vývoj. V snahe o **dosahovanie, resp. zvyšovanie prirodzeného prírastku** jej môže byť nápomocná:

- **nepriama podpora miery pôrodnosti**, napr. prostredníctvom podpory bývania pre mladé rodiny, podpory a rozširovania voľnočasových možností pre deti a mládež, rozširovania kapacít predškolských a školských zariadení a pod.,
- **pôsobenie na znižovanie miery úmrtnosti**, napr. informačnými kampaňami propagujúcimi zdravý životný štýl, podporou kvalitných sociálnych zariadení s vyškoleným personálom a podporou možností trávenia voľného času seniorov tak, aby viedli aktívny, spokojný a pestrý život.

Dosahovanie, resp. zvyšovanie mechanického prírastku už zahŕňa podstatne viac aktivít, a to nielen v sociálnej, ale aj hospodárskej a environmentálnej oblasti. Zájemcovia o bývanie v určitej lokalite zvažujú široké spektrum faktorov – od občianskej vybavenosti, cez kvalitu a dostupnosť technickej infraštruktúry či možnosti sociálneho vyžitia až po dostupnosť zelene na danom území.

Aj keď vzhľadom na vyššie uvedené sa môžu prirodzený a mechanický prírastok javiť ako dva separátne ukazovatele, v skutočnosti sa môžu, ale nemusia vzájomne ovplyvňovať. Napríklad, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre mladé rodiny s deťmi, existuje predpoklad, že mladí ľudia sa na toto územie budú sťahovať s cieľom založiť si rodinu, čo sa prejaví na mechanickom, ale aj prirodzenom prírastku. Podobne, ak na určitom území existuje dobre rozvinutá infraštruktúra pre seniorov, môže toto územie lákať seniorov z iných miest a obcí, aby sa prisťahovali, čo sa môže prejavíť na miere úmrtnosti.

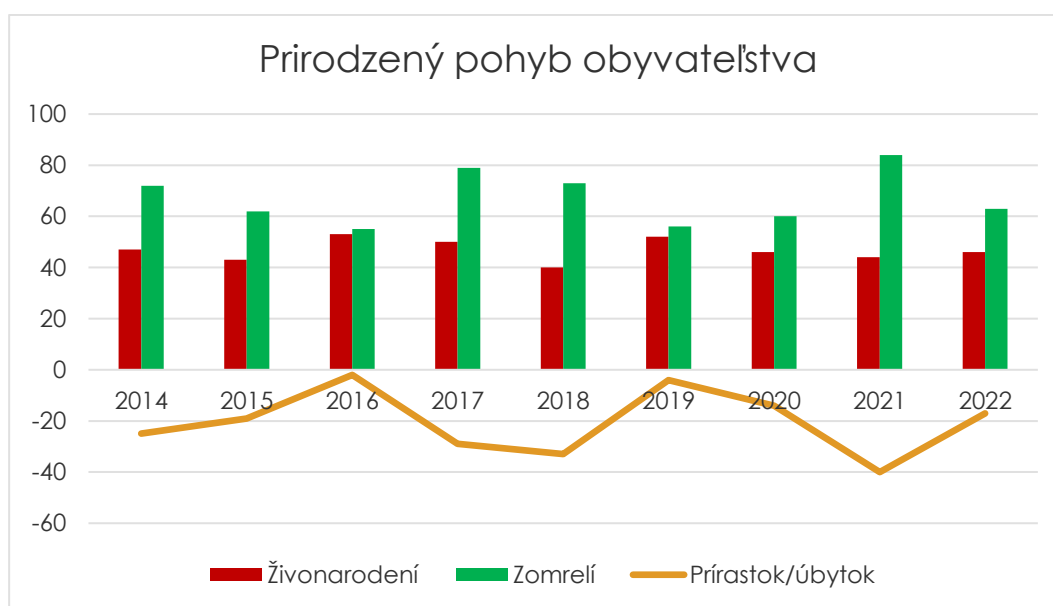
V obci Tvrdošovce prevyšoval počet zomrelých nad počtom živonarodených v celom sledovanom období. Táto skutočnosť je s veľkou pravdepodobnosťou dôsledkom vývoja podielu poproduktívneho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov, čo si ukážeme na štatistických dátach neskôr. Je pravdepodobné, že do vyššieho poproduktívneho veku sa aktuálne dostávajú ročníky, ktoré boli v obci výrazne zastúpené.

Vývoj počtu živonarodených a zomrelých v Tvrdošovciach zachytáva nasledujúca tabuľka a graf.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Živonarodení	47	43	53	50	40	52	46	44	46
Zomrelí	72	62	55	79	73	56	60	84	63
Prirodzený úbytok	-25	-19	-2	-29	-33	-4	-14	-40	-17

Tabuľka č. 1: Vývoj počtu živonarodených a zomrelých v obci Tvrdošovce 2014-2022, Zdroj: ŠÚSR

Graf č. 3: Vývoj počtu živonarodených a zomrelých v obci Tvrdošovce 2014-2022, Zdroj: ŠÚSR

Okrem prirodzeného pohybu má významný vplyv na vývoj počtu obyvateľov aj mechanický pohyb obyvateľstva. Výsledkom mechanického pohybu je migračné saldo. Mechanickým pohybom rozumieme migráciu (imigráciu a emigráciu, resp. prísťahovanie a vysťahovanie), ktorú možno interpretovať aj ako indikátor celkovej atraktivity prostredia. Rozhodovanie obyvateľov, či vo svojej súčasnej lokalite zostanú, sa deje na základe mnohých faktorov: dostupných pracovných príležitostí, cenovej relácie nehnuteľností, kvality životného prostredia, dostupnosti sociálnych služieb, možností trávenia voľného času, kvality dopravnej infraštruktúry a podobne.

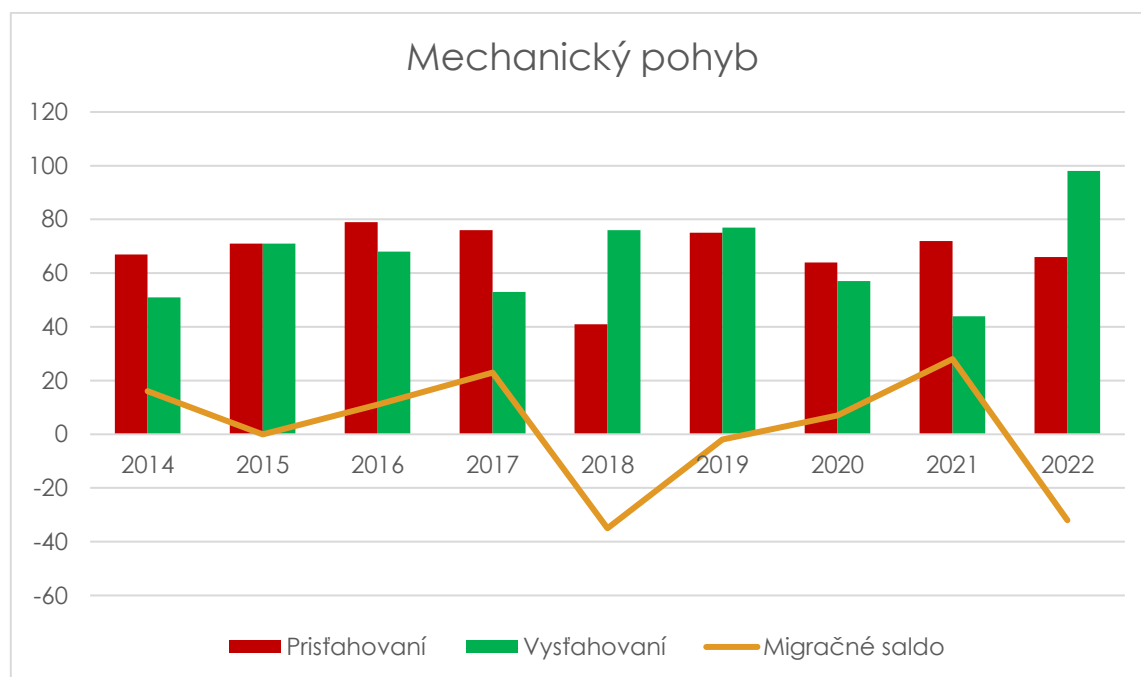
Počas uplynulého obdobia prevyšoval počet prísťahovaných osôb nad počtom vysťahovaných osôb z obce Tvrdošovce v 5 rokoch z 9. Najviac, 79 osôb, sa prísťahovalo do obce v roku 2016. Naopak najmenej prísťahovaných bolo v roku 2018 a to 41 osôb. Najviac občanov opustilo Tvrdošovce v roku 2022, 98 osôb.

Počet prísťahovaných a vysťahovaných osôb v sledovanom období a vzájomný vzťah týchto dvoch ukazovateľov dokumentuje nasledujúca tabuľka a graf.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prisťahovaní	67	71	79	76	41	75	64	72	66
Vysťahovaní	51	71	68	53	76	77	57	44	98
Migračné saldo	16	0	11	23	-35	-2	7	28	-32

Tabuľka č. 2: Mechanický pohyb v obci Tvrdošovce v rokoch 2014 – 2022, zdroj: ŠÚ SR

Graf č. 4: Mechanický pohyb v obci Tvrdošovce v rokoch 2014-2022, zdroj: ŠÚ SR

Z vyššie uvedených hodnôt je možné vyvodiť celkový pohyb obyvateľstva.

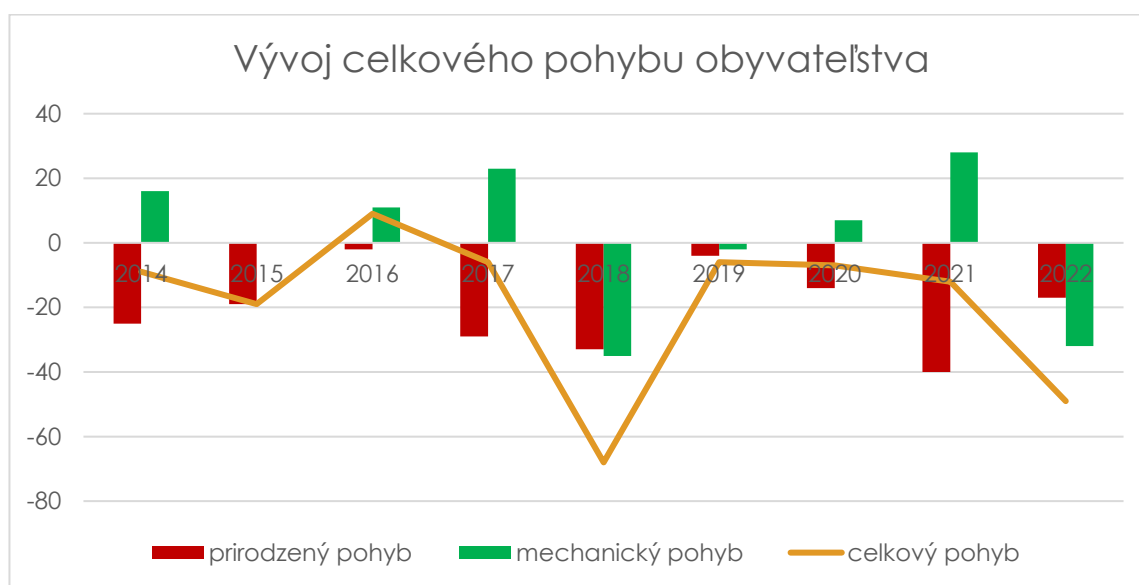
Celkový pohyb obyvateľstva je súčtom prirodzeného prírastku/úbytku a migračného salda. Z vyššie uvedeného vyplýva, že mechanický prírastok v obci Tvrdošovce výrazne prevyšuje prirodzený prírastok/úbytok. Napriek tomuto faktu dosahoval celkový prírastok obyvateľstva takmer počas všetkých sledovaných rokov záporné hodnoty.

Na základe údajov získaných zo Štatistického úradu sme zostavili nasledujúcu tabuľku a graf, ktoré deklarujú celkový pohyb obyvateľstva v obci Tvrdošovce.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Prirodzený pohyb	-25	-19	-2	-29	-33	-4	-14	-40	-17
Mechanický pohyb	16	0	11	23	-35	-2	7	28	-32
Celkový pohyb	-9	-19	9	-6	-68	-6	-7	-12	-49

Tabuľka č. 3: Vývoj celkového pohybu v obci Tvrdošovce 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Graf č. 5: Vývoj celkového pohybu v obci Tvrdošovce 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Špecifickým ukazovateľom vstupujúcim do štatistík je aj negatívny demografický jav - potratovosť. V sledovanom období 2014 – 2022 môžeme vidieť kolísavý vývoj potratovosti. V posledných rokoch mala potratovosť stúpajúci trend a počet potratov na 1000 obyvateľov (hrubá miera potratovosti) sa zvýšil z 1,352 v roku 2016 na 3,692 v roku 2022. Potratovosť obce Tvrdošovce zachytáva nasledujúca tabuľka č. 4.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet potratov	13	14	7	19	19	12	21	12	19
Miera potratovosti v ‰	2,504	2,714	1,352	3,682	3,715	2,361	4,134	2,3212	3,692

Tabuľka č. 4: Počet potratov v obci Tvrdošovce 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

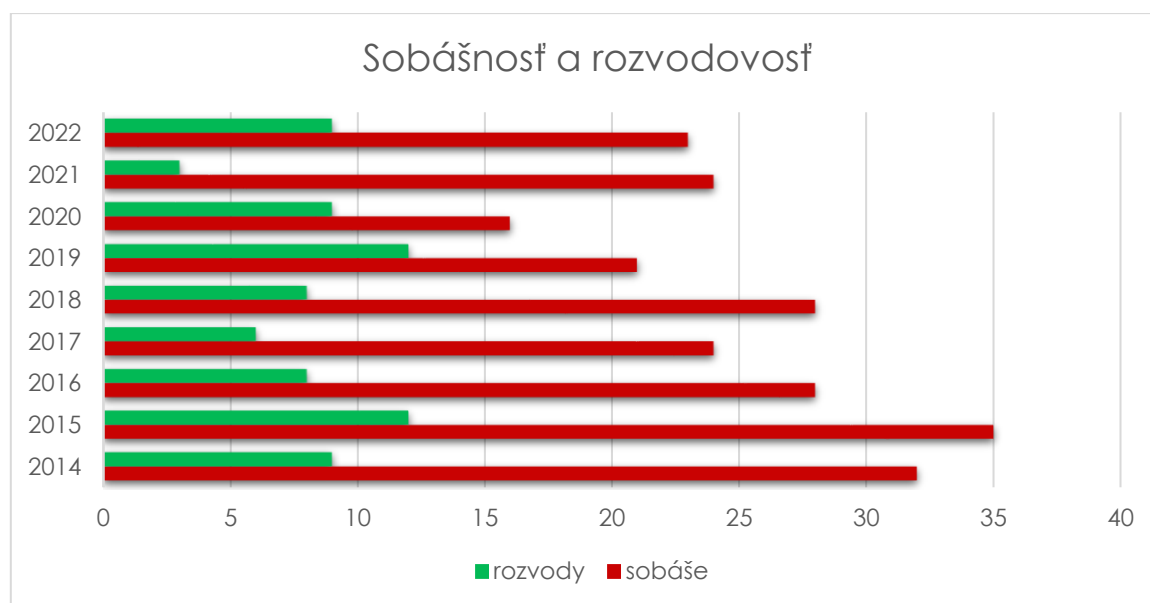
Sobáše a rozvody ako dôležitá súčasť demografického správania priamo aj nepriamo súvisia s pôrodnosťou a teda aj s celkovým smerovaním populácie. Od roku 2014 do roku 2022 bolo v Tvrdosovciach v priemere uzavretých 25 manželstiev ročne. Vyššia sobášnosť bola zaznamenaná v prvej polovici sledovaného obdobia. Najviac manželstiev vzniklo v roku 2015, 35 sobášov.

Priemerne sa v Tvrdosovciach rozvedie 8 manželstiev za rok (9-ročný priemer). Najviac rozvodov (12) sa uskutočnilo v roku 2015 a 2019.

Sobášnosť a rozvodovosť obce Tvrdosovce zachytáva nasledujúca tabuľka č. 5 a graf č. 6.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet sobášov	32	35	28	24	28	21	16	24	23
Hrubá Miera sobášnosti	6,165	6,784	5,41	4,65	5,74	4,131	3,15	4,641	4,47
Počet rozvodov	9	12	8	6	8	12	9	3	9
Hrubá Miera rozvodovosti	1,734	2,326	1,545	1,163	1,564	2,361	1,772	0,58	1,75

Tabuľka č. 5: Počet sobášov a rozvodov v obci Tvrdosovce 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Graf č. 6: Počet sobášov a rozvodov v obci Tvrdosovce 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

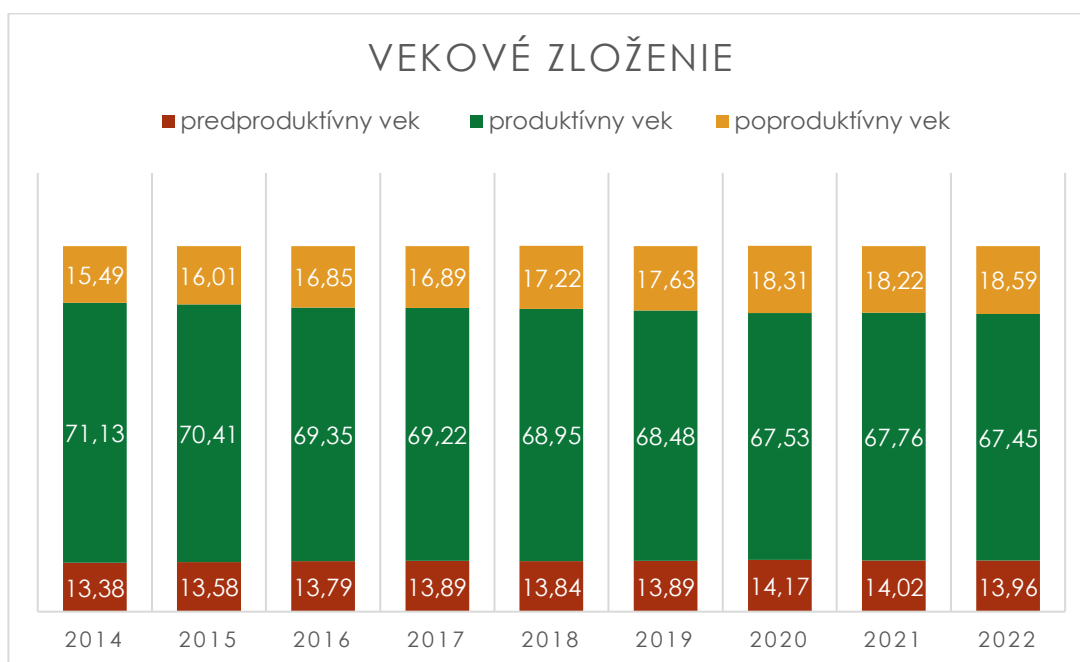

Seniori

V súčasnosti je pre viaceré európske regióny príznačné starnutie obyvateľstva. Tento vývojový trend predstavuje značnú záťaž pre sociálny systém, kedy stále menšia skupina produktívnych osôb pracuje na stále väčšiu skupinu osôb v poproduktívnom veku. Uvedená situácia je z dlhodobého hľadiska neudržateľná, a preto v súčasnosti už existujú strategické dokumenty a implementujú sa politiky zamerané na koordináciu, resp. zmierňovanie dopadov tohto nepriaznivého vývoja.

Obyvateľov je podľa veku možné začleniť do 3 základných skupín, ktoré vypovedajú o ich produktivite. Predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov).

Sledovanie produktivity obyvateľstva je dôležité z dôvodu zabezpečenia adekvátnej sociálnej a technickej infraštruktúry na území obce. Napríklad neustále sa zväčšujúca skupina detí v predproduktívnom veku vyvoláva tlak na budovanie jasí, škôlok a detských ihrísk, naopak, zväčšujúca sa skupina poproduktívneho obyvateľstva indikuje potrebu rozširovania, resp. budovania zariadení pre seniorov, denných centier, denných stacionárov, prepravnej služby, opatrovateľskej služby a pod.

Graf č. 7: Vývoj podielu predproduktívnych, produktívnych a poproduktívnych obyvateľov v obci Tvrdošovce

2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Graf č. 7 zachytáva obyvateľstvo z hľadiska produktivity. Zatiaľ čo produktívna kategória obyvateľstva sa postupom času znižuje, naopak poproduktívna kategória rastie. V roku 2014 tvorilo poproduktívne obyvateľstvo vo veku 65 a viac rokov 15,49 % celkového obyvateľstva, o v roku 2022 to je 18,59 %. Pozitívnym javom však ostáva, že popri náraste poproduktívneho obyvateľstva mierne rastie aj obyvateľstvo predproduktívne. Tento pozitívny trend je spôsobený najmä pozitívnym migračným prírastkom. Uvedené viditeľnejšie zachytáva graf č. 8 znázorňujúci iba **vývoj podielu obyvateľov v poproduktívnom veku**, t. j. obyvateľov starších ako 65 rokov.

Graf č. 8: Vývoj podielu obyvateľov v poproduktívnom veku 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Celkovo môžeme v posledných rokoch pozorovať mierne sa zvyšujúci priemerný vek občanov Tvrdošoviec – zatiaľ čo v roku 2014 bol priemerný vek 41,5 rokov, v roku 2022 to bolo 43,09 rokov. Priemerný vek dokumentuje tabuľka č. 6.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek	41,5	41,74	41,95	41,96	42,24	42,43	42,67	42,81	43,09
Index starnutia	115,75	117,86	122,19	121,65	124,43	126,91	129,21	129,93	133,15

Tabuľka č. 6: Priemerný vek a index starnutia obyvateľov obce Tvrdošovce 2014 – 2022, Zdroj: ŠÚSR

Vekovú štruktúru obyvateľstva je možné vyjadriť indexom populačnej dynamiky (index starnutia), ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľstva. Index populačnej dynamiky vyjadruje, koľko obyvateľov v poproduktívnom veku (65+) pripadá na 100 obyvateľov predproduktívneho veku (0-14 rokov). K 31.12. 2022 bol index starnutia 133,15 čo znamená, že na 100 obyvateľov vo vekovej skupine 0-14 rokov pripadá 133 osôb starších ako 65 rokov. Na základe hodnôt indexu sa veková štruktúra obce Tvrdošovce charakterizuje ako regresívna, pretože poproduktívna zložka prevláda nad predproduktívnou zložkou obyvateľstva.

Existuje niekoľko nástrojov, ktorými môže samospráva zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov a znížiť riziko sociálnej exklúzie tejto cieľovej skupiny. Nástroje môžu byť preventívne alebo nápravné. **Nástrojmi preventívneho charakteru** sú tie, ktorými sa samospráva snaží predchádzať vzniku problémov súvisiacich so socializáciou seniorov, akými sú napr. nedostatok kontaktu s inými ľuďmi, nedostatok

príležitostí pre seberealizáciu, nedostatok relevantných informácií a pod. **Nápravné nástroje** prichádzajú na rad až vtedy, ak preventívne opatrenia absentovali, neboli vhodne zvolené alebo neboli dostatočne účinné. Medzi typické nápravné opatrenia patrí poskytovanie rôznych finančných príspevkov.

Medzi **štandardné sociálne služby poskytované samosprávami seniorom** možno zaradiť napr. opatrovatelskú službu, služby denných centier, denných stacionárov a zariadení pre seniorov, prepravnú službu a sociálnu službu poskytovanú v jedálni. Ako nástroj socializácie seniorov a prevencie pred sociálnym vylúčením slúži často organizovanie rôznych kultúrnych, vzdelávacích či spoločenských podujatí práve pre túto cieľovú skupinu.

Pri vytváraní sociálnej infraštruktúry pre poproduktívne obyvateľstvo je dôležité brať ohľad na potreby tejto skupiny. V sociálnej starostlivosti o seniorov by sa primárne mali hľadať riešenia v rámci prirodzeného prostredia seniora (v rodine) a iba ak pomoc zo strany rodiny nie je možné poskytnúť, vzniká tlak na vznik sociálnych služieb. Tieto sociálne služby by taktiež mali byť primárne orientované na služby poskytované na ambulantnej báze, prípadne v domácom prostredí klienta a až v nevyhnutných prípadoch pobytovou formou v zariadení.

Ťažko zdravotne postihnutí

Ťažko zdravotne postihnuté osoby – aj keď navonok vystupujú pod týmto všeobecným, súhrnným označením – sú členitá cieľová skupina komunitného plánovania, v rámci ktorej sa potreby jednotlivcov spravidla výrazne líšia. **Ťažko zdravotne postihnutými sú fyzické osoby, ktorých miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %.** Takýmito osobami môžu byť napríklad osoby s pohybovým či zmyslovým postihnutím, osoby s duševnými poruchami a poruchami správania sa, osoby s poruchami nervového systému, ale aj osoby s poruchami výživy a premeny látok (celiatici, diabetici) a pod. Z uvedeného je zrejmé, že potreby ŤZP osôb v rámci jednotlivých skupín postihnutia tak, ako ich definuje zákon č. 447/2008, nemusia byť a spravidla ani nie sú totožné, preto **pri plánovaní sociálnych služieb nemožno ťažko zdravotne postihnutých vnímať ako homogénnu skupinu.** V tejto súvislosti je potrebné dodať, že okrem samotného druhu postihnutia na potreby ŤZP vplývajú aj ďalšie faktory – sociálne zázemie, vek, vzdelanie a pod.

Aby mohlo byť plánovanie komunitných sociálnych služieb pre ŤZP osoby efektívne, **je žiaduce, aby samospráva disponovala štatistickými dátami o štruktúre postihnutia a ďalších sociálnych charakteristikách ŤZP občanov.** Na účely komunitného plánovania boli údaje o tejto cieľovej skupine získané z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Prehľad ťažko zdravotne postihnutých žijúcich na území obce Tvrdošovce v členení podľa vekových kategórií a typu postihnutia zachytávajú nasledujúce tabuľky.

Veková skupina	Počet	Veková skupina	Počet
0 – 2 roky	0	50 – 59 rokov	44
3 – 4 roky	0	60 – 61 rokov	11

5 – 15 rokov	10	62 – 69 rokov	50
16 – 17 rokov	1	70 – 79 rokov	54
18 – 24 rokov	5	80 – 89 rokov	27
25 – 39 rokov	25	90 – 99 rokov	5
40 – 49 rokov	26	100 a viac rokov	0
Spolu			258

Skupina postihnutia podľa prílohy č. 3 zákona 447/2008 Z. z.	Počet
Skupina I: Infekčné a parazitárne choroby	0
Skupina II: Choroby krvi, krvotvorných orgánov a poruchy imunitných mechanizmov	3
Skupina III: Endokrinné poruchy, poruchy výživy a premeny látok	30
Skupina IV: Duševné poruchy a poruchy správania sa	25
Skupina V: Nervový systém (poškodenie mozgu, miechy, periférnych nervov)	37
Skupina VI: Zrak	4
Skupina VII: Poškodenie ORL orgánov (sluchový, rovnovážny orgán, dýchacie a hltacie orgány) a ďalšie ORL postihnutia	16
Skupina VIII: Srdce a obehové ústrojenstvo	14
Skupina IX: Dýchacia sústava	4
Skupina X: Tráviace ústrojenstvo	11
Skupina XI: Ochorenie kože	4
Skupina XII: Pohybový a podporný aparát	38
Skupina XIII: Močové ústrojenstvo	10
Skupina XIV: Pohlavné orgány	15
Skupina XV: Hlava a tvár	1
Skupina XVI: Kombinované postihnutie zraku a sluchu	0
Nezaradené	46
Spolu	258

Tabuľka č. 7 a 8: ŽZP podľa veku a skupiny postihnutia – údaje k 31. 12. 2022. Zdroj: ÚPSVaR

Z celkového počtu 258 ťažko zdravotne postihnutých, ktorí mali trvalý pobyt na území obce Tvrdošovce k 31. 12. 2022, bolo najviac vo veku 70 – 79 rokov. Z hľadiska druhu postihnutia najviac osôb trpí postihnutím pohybového a podporného aparátu a poškodením nervového systému.

Obec Tvrdošovce zabezpečuje pre ľudí s postihnutím pohybového aparátu bezbariérový prístup do niektorých verejných budov, na verejných priestranstvách a komunikáciách.

Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Sociálne vylúčenie predstavuje stav dlhodobej separácie jednotlivca od spoločnosti, ktorý môže nastať ako dôsledok rôznych, niekedy náhlych skutočností, najčastejšie však v dôsledku straty zamestnania, nedostatočného vzdelania, ťažkého zdravotného postihnutia, staroby, závislosti od návykových látok, finančnej nestability, pôvodu, rasy, príslušnosti k etniku či vierovyznaniu. Sociálne vylúčenie sa prejavuje nezáujmom jednotlivca, resp. skupiny ľudí s určitými znakmi o zvyšok spoločnosti alebo/a súčasne nezáujmom spoločnosti o tohto jednotlivca/túto skupinu. Sociálne vylúčené osoby predstavujú minoritu a ich sociálne problémy a potreby sú výrazne odlišné od problémov a potrieb majority, môžu mať dokonca až existenčný charakter. Osoby stojace „na okraji“ spoločnosti obvykle svoju situáciu nedokážu riešiť samostatne, ale sú odkázané na pomoc a spolupatričnosť iných ľudí. Tam, kde zlyhá rodina a blízki známi, nastupuje pomoc vyšších inšancií.

Samospráva disponuje relatívne širokou škálou nástrojov, ktorými môže predchádzať sociálnemu vylúčeniu alebo eliminovať jeho dôsledky. Aj v tomto prípade môžeme opatrenia rozčleniť na preventívne a nápravné. Preventívnymi opatreniami sú najmä aktivity zamerané na osvetu obyvateľstva (napr. v oblasti finančnej gramotnosti, škodlivosti návykových látok a pod.), informovanie verejnosti (napr. o voľných pracovných miestach, vzdelávacích kurzoch a pod.), združovanie ľudí (kultúrne a spoločenské podujatia), podporu voľnočasových možností (budovanie športovísk, zakladanie záujmových spolkov a pod.) a rôzne iné. Nápravné opatrenia zahŕňajú poskytovanie rôznych finančných príspevkov, budovanie liečební pre ľudí závislých od návykových látok či budovanie nocľahární pre ľudí bez domova a pod.

Faktorom sociálneho vylúčenia v podmienkach Slovenskej republiky je najčastejšie ťažké zdravotné postihnutie či staroba, ale aj dlhodobá nezamestnanosť a príslušnosť k rómskemu etniku. Ďalšími skupinami ohrozenými sociálnym vylúčením sú napr. osoby po výkone trestu, osoby bez domova a týrané osoby.

Viaceré štatistické dáta týkajúce sa osôb ohrozených sociálnym vylúčením sa evidujú v špecializovaných inštitúciách (Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo vnútra SR a pod.), preto možno považovať mieru ich dostupnosti a rýchlosť prístupu k nim z pohľadu obce za nižšiu. Problematická je v tomto smere aj reprezentatívnosť dát, keďže nie každá osoba ohrozená sociálnym vylúčením je v štatistikách evidovaná (napr. nie každý alkoholik je liečený, nie každá týraná osoba domáce násilie nahlási a pod.). Je to teda aj absencia dát, ktorá do určitej miery

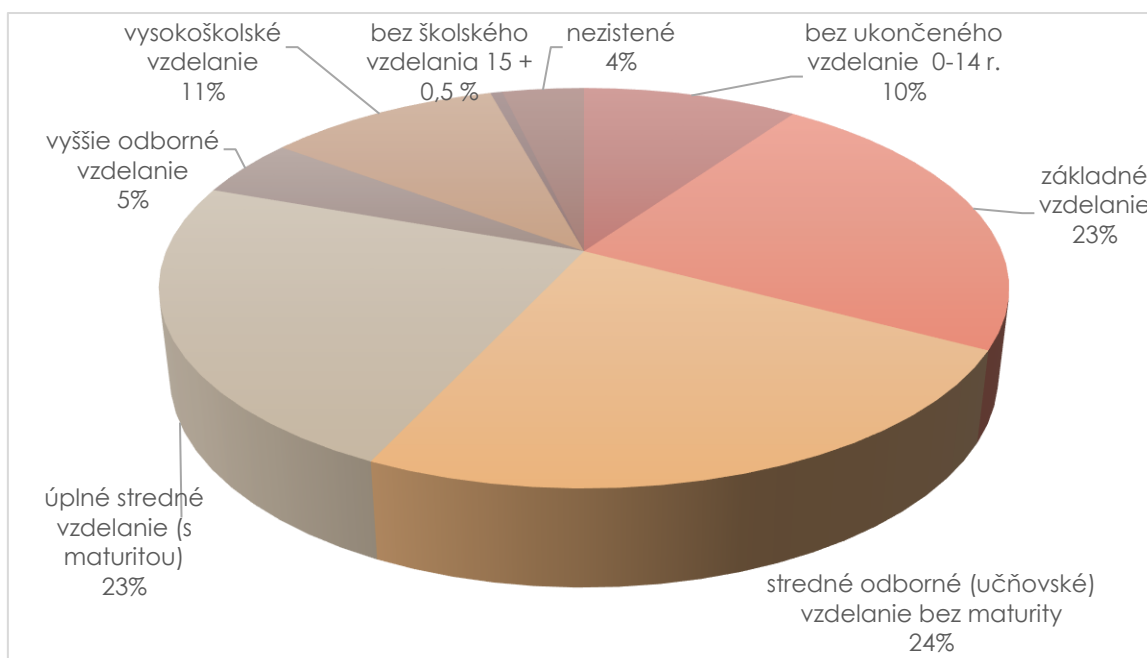
znemožňuje poskytovanie správnych sociálnych služieb v adekvátnom rozsahu, v správnom čase a na správnom mieste, čo si samospráva uvedomuje, a preto má záujem pracovať na zvýšení prísunu potrebných dát aj tohto charakteru.

Ako sme už naznačili, medzi zraniteľné skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením patria osoby s **nižším vzdelaním**. Na území obce Tvrdošovce sa nachádzajú 3 materské a 2 základné školy. Prehľad žiakov navštevujúcich MŠ a ZŠ v šk. roku 2023/2024 uvádza nasledujúca tabuľka č. 9.

Názov/adresa	Počet tried	Počet žiakov	Kapacita zariadenia	Počet pedagogických zamestnancov	Počet nepedagogických zamestnancov
MŠ Hlboká č. 19, Tvrdošovce	4	85	-	8	2
MŠ s vyučovacím jazykom maďarským – Óvoda, Nám. Sv.Štefana č.5, Tvrdošovce	1	22	-	2	2
Cirkevná MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti Rímskokatolíckej cirkvi – Materská škola sv.Štefana s výchovným jazykom maďarským – Szent István Óvoda, Tvrdošovce – Tardoskedd	2	39	-	4	2
Základná škola Jána Amosa Komenského, Nová cesta 9, Tvrdošovce	-	299	-	20	6
Základná škola Károlya Szemerényiho s vyučovacím jazykom maďarským – Szemerényi Károly Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola Nová cesta 9, Tvrdošovce	-	139	-	16	4

Tabuľka č 9: Prehľad MŠ a ZŠ na území obce Tvrdošovce, Zdroj: OcÚ

Ako je vidieť na grafe č. 9, na základe posledných dostupných údajov z roku 2021, majú obyvatelia obce Tvrdošovce vo väčšine prípadov ukončené stredné odborné vzdelanie bez maturity (24,21 % obyvateľov), úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou (23,46 %). Vysokoškolské vzdelanie má ukončené 10,59 % obyvateľov.

Graf č. 9: Vzdelanostná štruktúra občanov obce Tvrdosovce, Zdroj: SODB 2021

Ďalšou skupinou ohrozenou sociálnym vylúčením je **skupina nezamestnaných**, predovšetkým znevýhodnených nezamestnaných (dlhodobo nezamestnaných, starších nezamestnaných, nezamestnaných s nižším vzdelaním a pod.). Počet uchádzačov o zamestnanie k 31.12.2022 predstavoval 115 osôb.

Geografická poloha obce a jej blízkosť k väčším mestám vytvára predpoklad pre ľahšie pracovné uplatnenie sa, rovnako ako aj zvyšovanie úrovne vzdelanosti obyvateľov obce.

Počet uchádzačov o zamestnanie	celkovo	z toho ženy
	absolútne vyjadrenie (počet)	absolútne vyjadrenie (počet)
k 31.12.2018	72	43
k 31.12.2019	77	48
k 31.12.2020	134	74
k 31.12.2021	145	84
k 31.12.2022	115	72

Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v obci Tvrdosovce, 2018 - 2022, zdroj: ÚPSVaR

Z hľadiska **vekovej štruktúry uchádzačov o zamestnanie** môžeme skonštatovať, že medzi nezamestnanými obyvateľmi obce Tvrdosovce v poslednom sledovanom roku početnú skupinu tvoria osoby staršie ako 50 rokov (znevýhodnení uchádzači o zamestnanie).

Počet UoZ	do 20 r.	20-24 r.	25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	nad 50 r.
k 31.12.2020	4	8	17	16	22	15	19	33
k 31.12.2021	1	21	13	8	17	14	14	57
k 31.12.2022	1	7	13	8	18	14	13	41

Tabuľka 11: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa veku v obci Tvrdošovce 2020-2022, zdroj: ÚPSVaR

Podiel dlhodobo nezamestnaných (osôb bez práce dlhšie ako 1 rok) na celkovom počte nezamestnaných bol v obci Tvrdošovce najvyšší k 31.12.2022, kedy bol podiel dlhodobo nezamestnaných na úrovni 23,5 % z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie (115 UoZ).

Počet UoZ	do 3 mes.	4-6 mes.	7-9 mes.	10-12 mes.	13-24 mes.	25-48 mes.	nad 48 mes.	Podiel dlhodobo nezamest.
k 31.12.2020	42	38	26	12	13	3	0	11,9 %
k 31.12.2021	47	27	22	15	29	5	0	23,4 %
k 31.12.2022	31	30	15	12	11	15	1	23,5 %

Tabuľka 12: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky obdobia nezamestnanosti a vývoj podielu dlhodobej nezamestnanosti v obci Tvrdošovce 2020-2022, zdroj: ÚPSVaR

Z hľadiska plánovania sociálnych služieb je potrebné spomenúť ešte jednu významnú charakteristiku, ktorou je ekonomická aktivita. Pre sociálny systém v podmienkach Slovenskej republiky je príznačný trend, kedy čoraz menší počet ekonomicky aktívnych osôb vytvára hodnoty pre čoraz väčší počet ekonomicky neaktívneho obyvateľstva. Takáto situácia má negatívny dopad na verejné financie a v konečnom dôsledku sa odzrkadľuje na kvalite života všetkých obyvateľov.

Podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 viac ako polovica obyvateľov obce Tvrdošovce patrí medzi ekonomicky aktívne osoby. Z celkového počtu obyvateľov obce je pracujúcich 41,94 % a nezamestnaných 2,78 %. Pomerne veľkú zložku obyvateľstva tvoria závislé osoby ako sú deti a študenti do 16 rokov, ale aj nepracujúci dôchodcovia (22,17 %).

Ekonomická aktivita	Počet osôb	Podiel %
Pracujúci (okrem dôchodcov)	2174	41,94
Pracujúci dôchodca	244	4,71
Osoba na materskej dovolenke	17	0,33
Osoba na rodičovskej dovolenke	32	0,62
Nezamestnaní	144	2,78
Žiaci strednej školy	168	3,24
Študenti vysokej školy	73	1,41
Osoby v domácnosti	338	6,52
Dôchodca	1149	22,17
Príjemca kapitálových príjmov	14	0,27
Žiaci základnej školy	432	8,33
Deti do začatia povinnej školskej dochádzky	312	6,02
Iná	7	0,14
Nezistené	79	1,52
Z toho ekonomicky aktívni	1103	47,82

Tabuľka č. 13: Rozdelenie obyvateľov obce Tvrdošovce podľa ekonomickej aktivity, Zdroj: SODB 2021

Ako sme však už vyššie naznačili, k sociálnemu vylúčeniu dochádza aj z iných ako ekonomických dôvodov. V kontexte tejto skutočnosti treba aj oblasť sociálnych služieb vnímať ako oblasť, ktorá nie je zameraná iba na riešenie, resp. zmierňovanie núdze hmotnej či finančnej, ale aj núdze sociálnej.

Ohrozené skupiny medzi ktoré môžeme zaradiť osoby vracajúce sa z výkonu trestu odňatia slobody, osoby proti ktorým je vedené trestné stíhanie, osoby ohrozené trestnou činnosťou, prípadne násilím, nie sú obcou presne zaznamenávané, taktiež nie sú známe ani počty občanov s určitým druhom závislosti. Z dostupných štatistických údajov má obec k 31. 12. 2022, 121 poberateľov dávky v hmotnej núdzi (zdroj: ÚPSVaR, 2023).

V rámci analýzy sociologických údajov sme sa zamerali na štruktúru obyvateľstva obce Tvrdošovce podľa jednotlivých cieľových skupín, na ktoré sa sociálne služby a komunitné plánovanie zameriava, v nasledujúcej textovej časti si bližšie špecifikujeme reálne prostredie, od ktorého sa komunitné plánovanie odvíja.

7. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU V OBLASTI POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Analýza súčasného stavu v oblasti poskytovania sociálnych služieb úzko nadväzuje na socio-demografickú analýzu a predstavuje neoddeliteľnú súčasť komunitného plánu, pretože iba na základe monitoringu súčasnej situácie je možné identifikovať silné a slabé stránky samosprávy v oblasti poskytovania sociálnych služieb a navrhnúť konkrétne možnosti ich budúceho rozvoja. V rámci nasledujúcej textovej časti preto popisujeme aktuálny stav sociálnej starostlivosti vo vzťahu k jednotlivým cieľovým skupinám, ktoré sme bližšie špecifikovali v predchádzajúcej kapitole.

Prítomnosť či absencia určitých sociálnych služieb (najmä pri veľkej početnosti určitej skupiny) môže naznačovať konkrétne potreby opatrení, ktoré by bolo v blízkej budúcnosti vhodné zrealizovať. Táto časť komunitného plánu takisto napomôže pri zhodnocovaní silných a slabých stránok obce v sociálnej oblasti.

Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

V súčasnosti je na území obce poskytovaná **domáca opatrovateľská služba**. Poskytovateľom tejto služby je obec. Služba je poskytovaná terénnou formou v domácom prostredí klienta v súlade s § 41 zákona o sociálnych službách. Opatrovateľská služba je poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4.

Konkrétne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby v obci Tvrdošovce upravuje Všeobecne záväzné nariadenie o opatrovateľskej službe a spôsobe určenia a výške úhrady za poskytované sociálne služby. Poskytovateľ sociálnej služby je pripravený v prípade potreby (záujmu obyvateľov o túto sociálnu službu) navýšiť kapacitu sociálnej služby a prijať adekvátny počet odborných zamestnancov. V súčasnosti je opatrovateľská služba poskytovaná 18 klientom a vykonáva ju 8 opatrovateľiek.

Obec zabezpečuje pre seniorov v obci **stravovanie**, pričom strava je zabezpečovaná prostredníctvom Reštaurácie Kelly. Dodávateľ stravu pripravuje dôchodcom 7 dní v týždni a odoberá ju 6 dôchodcov. Kapacita je zatiaľ postačujúca. Obec poskytuje finančný príspevok na stravovanie vo výške 2,55 € za obed podľa VZN č. 1/2023.

Ako formu prevencie pred sociálnym vylúčením samospráva podporuje voľnočasové aktivity obyvateľov a organizuje rôzne kultúrne, športové a spoločenské podujatia dostupné pre širokú verejnosť.

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V zmysle aktuálneho znenia zákona o sociálnych službách (§ 78a) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po splnení ustanovených podmienok poskytuje neverejnému poskytovateľovi, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou, ak o to neverejný poskytovateľ požiadava a poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je:

- a) zariadenie podporovaného bývania,
- b) zariadenie pre seniorov,
- c) zariadenie opatrovateľskej služby,
- d) rehabilitačné stredisko,
- e) domov sociálnych služieb,
- f) špecializované zariadenie,
- g) denný stacionár.

V nadväznosti na novelu zákona o sociálnych službách vydáva obec poskytovateľom určitých sociálnych služieb (poskytovaných v nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a dennom stacionári) na ich žiadosť bezplatne písomné vyjadrenie o súlade predloženej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR s KPSS obce.

Na území obce Tvrdosovce nepôsobí žiadny neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

Zdravotná starostlivosť

Zdravotná starostlivosť v obci je zabezpečovaná dvoma praktickými lekármi pre dospelých, jedným praktickým lekárom pre deti a dorasť, dvoma stomatológmi a jedným lekárom špecialistom, v zastúpení spoločnosťou NZZ Relax s. r. o.

V obci sa zároveň nachádza lekáreň Viola, ktorá je situovaná na Železničnej ulici.

8. SWOT ANALÝZA

Na základe vyššie uvedeného popisu súčasnej situácie je možné zostaviť tzv. SWOT analýzu, ktorá sumarizuje silné a slabé stránky obce v oblasti poskytovania sociálnych služieb a identifikuje tiež príležitosti a ohrozenia vplývajúce na jej rozvoj.

9. VYHODNOTENIE PLNENIA PREDCHÁDZAJÚCEHO KPSS

Predchádzajúci Komunitný plán sociálnych služieb obce Tvrdosovce 2016 – 2023 definoval hlavné strategické ciele rozvoja a zabezpečovania poskytovania sociálnych služieb na území obce Tvrdosovce. V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad opatrení samosprávy z predchádzajúceho plánovacieho obdobia a k nim aj informáciu, či sa tieto ciele samospráve podarilo naplniť.

Vyhodnotenie plnenia predchádzajúceho KPSS pomôže samospráve vo formulovaní cieľov na aktuálne plánovacie obdobie, keďže viaceré z opatrení sú aktuálne aj počas nadchádzajúceho plánovacieho obdobia.

Prehľad realizácie			
Rok	Názov projektu	Zdroj financovania	Schválený/realizovaný
2021-2023	OPATROVATEĽSKÁ SLUŽBA V OBCI TVRDOŠOVCE II	Európsky sociálny fond, MPSVR SR	Áno aj realizovaný
-	Vybudovanie bezbariérového prístupu v obci	Vlastné zdroje	Čiastočne
-	Vybudovanie fit parku pre seniorov	-	Áno aj realizovaný
2016-2023	Organizácia a podpora kultúrnych podujatí v obci	Vlastné zdroje	Áno
2016-2023	Poskytnutie dotácií pre záujmové združenia	Vlastné zdroje	Áno
2016-2023	Podpora novorodencov	Vlastné zdroje	Áno
2016-2023	Podpora aktivít základných a materských škôl	Vlastné zdroje	Áno
2016-2023	Podpora vysokoškolských študentov	Vlastné zdroje	Áno
-	Vybudovanie novej materskej školy so zariadením starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	-	Nie
2016-2023	Informovanie obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách	Vlastné zdroje	Áno

Tabuľka č. 15: Vyhodnotenie realizácie zámerov komunitného plánovania

Samospráva ale vidí pretrvávajúci záujem o realizovanie zámerov v sociálnej oblasti na strane obyvateľov a taktiež na strane zástupcov samosprávy a z toho dôvodu sa niektoré strategické zámery presúvajú do nasledujúceho obdobia komunitného plánovania.

10. VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Sociálne služby, ich ponuku a kvalitu mali možnosť v dotazníkovom prieskume ohodnotiť občania obce Tvrdosovce. Dotazník bol dostupný v elektronickej forme na webovej stránke obce www.tvrdosovce.sk a taktiež v papierovej forme na obecnom úrade. Dotazník bol rozdelený na 2 časti – úvodnú a hlavnú časť. Cieľom úvodnej časti bolo zistenie základných charakteristík o respondentoch, prípadne o organizáciách, hlavná časť bola zameraná na zisťovanie spokojnosti a názorov na sociálne služby obce Tvrdosovce.

Zber dotazníkov v papierovej aj elektronickej podobe bol ukončený vo februári 2024. Príležitosť vyjadriť svoj názor na sociálne služby obce využilo celkovo 239 občanov.

Z 239 platných dotazníkov **68,2 % vyplnili ženy**. 73,6 % respondentov býva v obci Tvrdosovce 21 alebo viac rokov, viac ako 5 % respondentov 16 – 20 rokov. Väčšina respondentov teda býva v Tvrdosovciach už dlho a svoju obec pravdepodobne dobre poznajú.

Pokiaľ ide o **vekovú štruktúru** respondentov, najpočetnejšia skupina 29,3 % respondentov bola vo veku 50 - 64 rokov, druhú najpočetnejšiu skupinu (27,2 %) tvorili respondenti vo veku 30 - 39 rokov. Nasledovali respondenti vo veku 40 – 49 rokov (23 %). Takýto stav je prirodzený, keďže o sociálne služby prejavujú ľudia záujem tým viac, čím viac sa ich týkajú – s pribúdajúcim vekom, zmenou sociálnych potrieb, zmenou sociálnych potrieb svojich rodinných príslušníkov.

Z hľadiska **vzdelanostnej štruktúry** malo v čase konania sa prieskumu najviac respondentov (takmer 28 %) najvyššie dosiahnuté stredné odborné vzdelanie, vysokoškolské II. stupňa (22,2 %) a vyššie odborné vzdelanie (10,9 %). Ďalšími početnými skupinami, ktoré prejavili záujem o komunitné plánovanie, boli vyučené osoby (10,5 %), osoby s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa (9,2 %). Zvyšné vzdelanostné skupiny boli zastúpené menej ako 5 percentami.

Takmer 33,5 % respondentov bolo v čase konania sa prieskumu zamestnaných vo verejnom sektore. 25,5 % respondentov tvorili osoby zamestnané v súkromnom sektore, 16,7 % boli osoby na dôchodku. Ostatné skupiny obyvateľstva **z hľadiska ekonomickej aktivity** boli zastúpené menej ako 10 percentami.

V nasledujúcej textovej časti prinášame výsledky dotazníkového prieskumu.

Otázka č. 1: Aké je zloženie Vašej domácnosti?

42,7 % - obaja rodičia s dieťaťom/deťmi

26,8 % - manželia/partneri žijúci v domácnosti bez detí, resp. deti sú už osamostatnené

16,3 % - viacgeneračná domácnosť

8,4 % - jednotlivec

5,9 % - jednotlivec s dieťaťom

Do prieskumu sa zapojili prevažne osoby, ktoré bývajú v domácnosti s deťmi, čo je možné odôvodniť vyššou potrebou hľadať riešenia v sociálnych službách nielen pre seniorov, ale aj pre rodiny s deťmi a mládež.

Otázka č. 2: Máte prehľad o tom, aké sociálne služby sú v obci poskytované?

55,6 % - čiastočne

32,6 % - áno

11,7 % - nie

Veľká väčšina respondentov v prieskume uviedla, že má čiastočný alebo úplný prehľad o sociálnych službách poskytovaných na území obce Tvrdošovce. Uvedené môže svedčiť o informovanosti obyvateľov o poskytovaných sociálnych službách alebo zdanlivej vedomosti o poskytovaných sociálnych službách. V praxi laická verejnosť nie vždy rozozná sociálne služby od súvisiacich služieb (napr. za sociálne služby sú často považované aj zdravotnícke a vzdelávacie služby, organizovanie podujatí a pod.) a taktiež verejnosť nie vždy pozná oficiálne názvy sociálnych služieb v zmysle platného zákona o sociálnych službách (napr. v praxi stále zaužívané pojmy „domov dôchodcov“, „jasle“ a pod.).

Otázka č. 3: Ak by ste potrebovali získať informácie o niektorej zo sociálnych služieb poskytovaných v obci, na koho sa obrátite? (Bolo možné označiť viacero odpovedí.)

31,8 % - kontaktujem obecný úrad

25,1 % - získam si informácie z internetu

25,1 % - skontaktujem sa priamo s organizáciou, o ktorej viem, že tieto služby poskytuje

9,6 % - vyhľadám pomoc u priateľov alebo v rodine

9,2 % - obrátim sa na človeka, ktorý sa s podobným problémom už stretol

Väčšina respondentov zvolila „najkratšiu cestu“, ako získať informácie o sociálnych službách. Zároveň by väčšina respondentov volila kombináciu viacerých informačných zdrojov.

Otázka č. 4: Ako by ste riešili situáciu v prípade trvalého zdravotného postihnutia člena Vašej rodiny? (Bolo možné označiť viacero odpovedí.)

44,8 % - využil/a by som služby poskytované v domácom prostredí

34,3 % - využil/a by som služby poskytované v prostredí poskytovateľa sociálnej služby

20,9 % - starostlivosť by som zabezpečil/a sám/sama

Väčšina respondentov by sociálnu starostlivosť zabezpečilo svojpomocne doma alebo doma za pomoci iného subjektu. Uvedené je v súlade s aktuálnymi snahami o „deinštitucionalizáciu“ sociálnych služieb, t. j. preferovanie poskytovania sociálnej pomoci v domácom prostredí pred umiestňovaním osôb do zariadení.

Otázka č. 5: Aké sociálne a príbuzné služby v súčasnej dobe využívate? (bez ohľadu na to, či ich využívajú na území obce. Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

83,7 % - nevyžívam žiadnu sociálnu službu

5,9 % - rehabilitačné stredisko

3,3 % - služby s použitím telekomunikačných technológií

1,7 % - stravovanie v jedálni

1,7 % - služby na podporu rodiny s deťmi

1,7 % - zariadenie pre seniorov

Zvyšné sociálne služby boli zastúpené menej ako 1 percentom.

Väčšina respondentov aktuálne nevyžíva žiadne sociálne služby. Spomedzi respondentov, ktorí nejakú sociálnu službu využívajú najviac respondentov využíva rehabilitačné stredisko.

Otázka č. 6: Aké sociálne služby plánujete využívať v najbližších 5 rokoch? Uvedte aj v súčasnosti využívané sociálne služby, ak ich plánujete využívať aj naďalej. (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

69,9 % - neplánujem využívať žiadnu sociálnu službu

8,4 % - rehabilitačné stredisko

6,3 % - zariadenie pre seniorov

5 % - služby na podporu rodiny s deťmi

3,8 % - stravovanie v jedálni

Zvyšné sociálne služby boli zastúpené menej ako 3 percentami.

Respondenti najväčší záujem prejavili o rehabilitačné stredisko. Takmer 70 % respondentov neplánuje využívať žiadnu sociálnu službu.

Otázka č. 7: Ste spokojný/á s rozsahom (ponukou) sociálnych služieb poskytovaných v obci?

57,7 % - neviem posúdiť

26,4 % - nie

15,9 % - áno

Viac ako polovica respondentov nevedela posúdiť dostatočnosť ponuky sociálnych služieb. Viac ako 26 % respondentov nie je spokojná s ponukou sociálnych služieb. Niektoré osoby vedeli ponuku posúdiť z vlastnej skúsenosti, niektoré prostredníctvom referencií od rodinných príslušníkov, priateľov a známych. Spokojnosť s ponukou sociálnych služieb vyjadrilo 15,9 % respondentov.

Otázka č. 8: Ste spokojný/á s kvalitou sociálnych služieb poskytovaných v obci?

66,9 % - neviem posúdiť

17,2 % - áno

15,9 % - nie

Takmer 70 % respondentov nevedelo posúdiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. 17,2 % respondentov je s kvalitou sociálnych služieb spokojná. Vyše 15 % respondentov vyjadrilo nespokojnosť s kvalitou sociálnych služieb.

Väčšina respondentov aktuálne nevyužíva žiadne sociálne služby, t. j. ak respondenti nemajú referencie o sociálnych službách od svojich rodinných príslušníkov, priateľov a známych, nedokážu dostatočne posúdiť ani kvalitu a rozsah poskytovaných sociálnych služieb. Táto skutočnosť mohla výrazne ovplyvniť relevantnosť odpovedí v otázkach preverujúcich spokojnosť respondentov s rozsahom a kvalitou poskytovaných sociálnych služieb.

Otázka č. 9: Na rozvoj ktorých sociálnych služieb by sa mala samospráva v najbližších 5 rokoch zamerať? (Bolo možné vybrať viacero odpovedí.)

57,3 % - zariadenie pre seniorov

23 % - zariadenie opatrovateľskej služby

21,8 % - služba na podporu rodiny s deťmi (napr. „detské jasle“)

20,9 % - domov sociálnych služieb

10 % - domáca opatrovateľská služba

8,4 % - rehabilitačné stredisko

7,5 % - denné centrum

Viac ako 50 % respondentov má záujem o zariadenie pre seniorov, 23 % o zariadenie opatrovateľskej služby a takmer 22 % o rozvoj služieb na podporu rodín s deťmi. Záujem o domov sociálnych služieb 20,9 % a záujem o rozvoj domácej opatrovateľskej služby prejavilo 10 % respondentov.

Na záver ešte niektorí respondenti využili priestor na vyjadrenie názorov a pripomienok. Viacerí vyjadrili názor, že v obci chýbajú služby na podporu rodín s deťmi, či už ide o zriadenie jasí alebo materského centra. Obyvatelia by tiež uvítali výraznejšiu pomoc a poradenstvo pre sociálne slabších a celkovo zvýšiť informovanosť v oblasti sociálnych služieb.

Po vyhodnotení dotazníkov pre obyvateľov je zrejmé, že mnohí obyvatelia Tvrdošoviec nemajú dostatočné informácie o oblasti poskytovania sociálnych služieb. Na základe toho sme dospeli k záveru, že kvalitu a rozsah sociálnych služieb nevedia posúdiť, nakoľko im chýba dostatočná informovanosť, ktorá by sa mohla zvýšiť napr. dňom otvorených dverí sociálneho oddelenia alebo letákovou informačnou kampaňou.

Strategická časť

Vízia

Vízia je súhrnom predstáv o želanej situácii, konečnom stave, ktorý má byť samosprávou dosiahnutý na konci plánovacieho obdobia v roku 2030. Vízia pre oblasť poskytovania sociálnych služieb obce Tvrdošovce bola sformulovaná na základe identifikovania silných a slabých stránok, hrozieb a príležitostí (SWOT analýzy). Keďže do spracovania komunitného plánu boli zapojení zástupcovia obecného úradu, odborníci na sociálnu oblasť, poskytovatelia, užívatelia sociálnych služieb, ako aj široká verejnosť, je vízia adekvátnym odrazom potrieb všetkých zúčastnených partnerov.

Hlavným cieľom strategickej vízie je poskytnúť smer pre strategické plánovanie, ako aj pre implementáciu navrhnutých opatrení. Vízia tiež vykresľuje želanú budúcnosť tým, ktorí v obci žijú, pracujú v nej navštevujú ju, či v nej podnikajú, alebo ktorí tu plánujú investovať. Súčasné strategické plánovanie a strategická vízia predstavujú dohovor medzi lokálnymi lídrami na prioritách budúceho rozvoja. Toto poslanie strategickej vízie sa najlepšie naplní vtedy, keď je jej obsah stručný, výrečný a pôsobivý v najširšom zmysle slova. Okrem motivácie má vízia aj marketingový, respektíve propagačný účel. Predáva daný región/lokalitu, predáva úsilie svojej komunity čeliť aktuálnym trendom a vytvárať lepšie podmienky pre regionálny rozvoj. Propaguje obec vo svete, na úradoch a medzi partnermi, ale rovnaký význam má aj vnútorná propagácia, keďže zabezpečuje usporiadanie, identitu a spoločný účel činnosti rozvoja.

V nadväznosti na uvedené bola formulovaná vízia obce Tvrdošovce pre oblasť poskytovania sociálnych služieb:

Perspektívou obce Tvrdošovce je vytvoriť samosprávu s kvalitnou sociálnou infraštruktúrou s možnosťami na dobré bývanie, kultúrne a športové vyžitie. Konanie obce bude v súlade s cieľom zlepšiť prístup občanov k sociálnym službám urobiť sociálne služby kvalitnejšími, rozmanitejšími a adresnejšími. Obec bude naklonená inovatívnym prístupom s cieľom riešiť nové výzvy.

Vízia obce bude naplnená realizáciou Komunitného plánu sociálnych služieb obce Tvrdošovce na roky 2024 – 2030. Obecný úrad bude rozvoj oblasti poskytovania sociálnych služieb pravidelne monitorovať, vyhodnocovať a komunitný plán aspoň raz ročne aktualizovať, a to opätovne aj v interakcii s ostatnými partnermi, ktorých sa komunitné plánovanie týka. Takýmto spôsobom bude komunitný plán nepretržite odrážať aktuálne potreby obyvateľov a situáciu v oblasti poskytovania sociálnych služieb na jednej strane a aktuálne možnosti a zámery obce na druhej strane.

Návrh stratégie rozvoja

S cieľom dosiahnuť vytýčenú víziu navrhla obec Tvrdošovce stratégiu rozvoja sociálnych služieb. Vďaka naplánovaniu jednotlivých krokov obec už na začiatku plánovacieho obdobia vie, na aký zámer, kedy a koľko finančných prostriedkov bude potrebovať, čo jej umožní lepšie, organizovanejšie a efektívnejšie naplňať jednotlivé zámery a následne aj vyhodnocovať úspešnosť svojho konania. Z tohto dôvodu by stratégia rozvoja nemala byť príliš ambiciózná, ale mala by zohľadňovať súčasné podmienky na jednej strane a reálne dostupné možnosti obce na druhej strane. Iba stanovením racionálnych cieľov môže samospráva dosiahnuť skutočný rozvoj, naopak, vymenovaním dlhého zoznamu nereálnych opatrení iba podporí frustráciu z neschopnosti zmeniť súčasný stav k lepšiemu.

Komunitný plán obce Tvrdošovce vychádza z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030. Cieľom národných priorít je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021-2030 je nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

- A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
- B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
- C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Predpokladá sa, že národné priority si následne nižšie územné jednotky rozpracujú vo svojich koncepcných a plánovacích dokumentoch.

Ďalej KPSS obce Tvrdošovce vychádza z Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tvrdošovce na roky 2021– 2027.

Na obdobie rokov 2024 – 2030 si obec Tvrdošovce stanovila cieľ, na dosiahnutie ktorého si vytýčila nasledujúce zámery:

CIELE A AKTIVITY OBCE TVRDOŠOVCE NA ROKY 2024 – 2030 PRE OBLASŤ POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

CIEĽ	ZÁMER/AKTIVITA
Zvýšenie dostupnosti a skvalitnenie sociálnych a komunitných služieb	1. Vybudovanie bezbariérového prístupu v obci
	2. Realizácia implementačného programu – Terénna sociálna práca
	3. Organizácia a podpora kultúrnych podujatí v obci
	4. Poskytnutie dotácií pre záujmové združenia
	5. Podpora novorodencov
	6. Podpora aktivít základných a materských škôl
	7. Podpora vysokoškolských študentov
	8. Vybudovanie novej materskej školy
	9. Informovanie obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách
	10. Rekonštrukcia a modernizácia bývalej budovy Zdravotného strediska na Ul. Železničnej a jej využitie na sociálne účely

Tabuľka č. 16: Ciele a aktivity obce Tvrdošovce na roky 2024-2030, Zdroj: OcÚ, 2023

V nadväznosti na definovaný cieľ a k nim prislúchajúce aktivity vykonala obec monitoring východiskových podmienok – zostavila sumár, v ktorom uvádza, aké kroky už podnikla na dosiahnutie vytýčeného cieľa a aké sú jej následné možnosti rozvoja. Samospráva zvažila kedy, za pomoci koho, za akých podmienok a s akými nákladmi bude môcť ďalej prispievať k realizácii jednotlivých zámerov, pričom prehľad odpovedí na tieto kľúčové otázky zachytávajú nasledujúce tabuľky.

1. Vybudovanie bezbariérového prístupu v obci	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024-2030
Cieľová skupina	ĽZP, obyvatelia obce

Stav projektu pred realizáciou	Absencia bezbariérového prístupu v niektorých obecných budovách a na verejných priestranstvách
Cieľ projektu	Vybudovať bezbariérový prístup a uľahčiť tak pohyb osobám s pohybovými ťažkosťami, ŤZP a kočíkom, zvýšenie bezpečnosti chodcov
Výstupy	Zlepšenie prístupu do obecných budov a na verejné priestranstvá
Indikátory monitoringu	Plocha vybudovaného bezbariérového prístupu, počet verejných priestranstiev a budov vybavených bezbariérovým prístupom
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, kvalita dodávateľa stavebných prác
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	6 000 €
2. Realizácia implementačného programu – Terénna sociálna práca	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024 – 2030
Cieľová skupina	Terénna sociálna služba sa poskytuje osobe v jej prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí. Cieľovou skupinou sú občania postihnutí, alebo ohrození sociálnym vylúčením, občania žijúci v uzavretých sociálne izolovaných komunitách s relatívne vysokou mierou sociálnej odkázanosti
Stav projektu pred realizáciou	Kapacita poskytovanej terénnej sociálnej práce má potenciál ďalšieho rozšírenia
Cieľ projektu	Zabezpečiť dostatočnú kapacitu terénnej sociálnej práce.
Personálne zabezpečenie projektu	8 opatrovateliek
Kapacita sociálnej práce	Existujúca kapacita: 8 osôb Potrebná kapacita: 8 osôb Plánované navýšenie kapacít: 0 osôb
Prevádzkové a organizačné podmienky	V zmysle zmluvy s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky.

Výstupy	Skvalitnenie starostlivosti o seniorov
Indikátory monitoringu	Počet osôb využívajúcich službu terénnej sociálnej práce, počet novovytvorených pracovných miest, počet udržateľných pracovných miest
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, nedostatočná pripravenosť obce, nedostatok opatrovateliek, kvalita poskytovaných služieb, nezáujem seniorov o túto službu
Poznámky	Terénna forma sociálnej služby
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	108 000€/ročne
3. Organizácia a podpora kultúrnych podujatí v obci	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024 – 2030
Stav projektu pred realizáciou	Podpora zrealizovaných podujatí v obci Tvrdošovce na obecné pomery je postačujúca
Cieľ projektu	Organizácia a podpora podujatí organizovaných počas celého roka v obci ako napr. Dni sv. Štefana, oslava jubilantov, mesiac úcty k starším, vianočné trhy – prevencia pred sociálnym vylúčením
Výstupy	Kvalitnejšie podujatia organizované v obci
Užívatelia	Obyvatelia + návštevníci obce Tvrdošovce
Indikátory monitoringu	Počet uskutočnených slávností a podujatí za rok, počet účastníkov obecných slávností a podujatí
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov, nezáujem obyvateľov o kultúrne podujatia
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	240 000 €

4. Poskytnutie dotácií pre záujmové združenia	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024 – 2030
Stav projektu pred realizáciou	Záujmové združenia fungujúce v obci sú podporované z obecného rozpočtu
Cieľ projektu	Podporiť záujmové združenia fungujúce v obci – prevencia pred sociálnym vylúčením
Výstupy	Skvalitnenie poskytovaných služieb jednotlivých záujmových združení v obci
Užívatelia	Obyvatelia obce Tvrdošovce
Indikátory monitoringu	Počet záujmových združení podporených obcou, počet obyvateľov navštevujúcich záujmové združenia podporené obcou
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov, nezáujem obyvateľov zúčastňovať sa záujmových združení
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	300 000 €
5. Podpora novorodencov	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024-2030
Stav projektu pred realizáciou	Podpora rodín s novorodencami je podporovaná z obecného rozpočtu
Cieľ projektu	Podpora rodín s novorodencami na základe vopred určených kritérií
Výstupy	Podpora založenia resp. rozšírenia rodín v obci
Užívatelia	Obyvatelia obce Tvrdošovce
Indikátory monitoringu	Počet rodín, na ktoré sa vzťahuje podpora, počet narodených detí za rok
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania

Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	20 000 €
6. Podpora aktivít základných a materských škôl	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024-2030
Stav projektu pred realizáciou	Podpora aktivít základných a materských škôl v obci je aktuálne riešená
Cieľ projektu	Podporiť aktivity, ktoré sú realizované základnými a materskými školami pre deti a žiakov
Výstupy	Skvalitnenie aktivít organizovaných základnými a materskými školami
Užívatelia	Obyvatelia obce Tvrdošovce
Indikátory monitoringu	Počet uskutočnených aktivít za školský rok na základných školách, počet uskutočnených aktivít za školský rok v materských školách, počet žiakov základných škôl zúčastnených na aktivitách, počet detí materských škôl zúčastnených na aktivitách
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov, nezáujem žiakov resp. detí zúčastniť sa na aktivitách
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	60 000 €
7. Podpora vysokoškolských študentov	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024-2030

Stav projektu pred realizáciou	Kapacita podpory pre študentov vysokých škôl je riešená z obecného rozpočtu
Cieľ projektu	Rozšíriť kapacitu podpory pre študentov vysokých škôl
Výstupy	Podpora zvýšenia vzdelanostnej úrovne obyvateľov
Užívatelia	Obyvatelia obce Tvrdosovce
Indikátory monitoringu	Výška finančného príspevku pre študentov I. stupňa vysokých škôl, výška finančného príspevku pre študentov II. stupňa vysokých škôl, počet študentov študujúcich na I. stupni vysokých škôl, počet študentov študujúcich na II. stupni vysokých škôl
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	12 000 €
8. Vybudovanie novej materskej školy	
Garant	Obec Tvrdosovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024 – 2030
Cieľová skupina	Rodiny s deťmi
Stav projektu pred realizáciou	Materská škola s vyučovacím jazykom maďarským – Óvoda (v zriaďovateľskej pôsobnosti obce) a Cirkevná materská škola (v zriaďovateľskej pôsobnosti Rímskokatolíckej cirkvi) sa nachádzajú v budove cirkvi, ktorá je staršia. Budova nie je majetkom obce, zo strany cirkvi sú investície do budovy minimálne, preto má obec záujem vybudovať vlastnú MŠ s tým, že terajšie MŠ budú presťahované do novej budovy. Projekt vybudovania novej MŠ je v štádiu riešenia.
Cieľ projektu	Podpora mladých rodín v obci, zvýšenie atraktívnosti obce, zvýšenie kvality života v obci, rozšírenie sociálnej infraštruktúry
Výstupy	Vybudovaná materská škola.
Indikátory monitoringu	Počet vybudovaných materských škôl, Celková podlahová plocha budovy, Počet tried materskej školy, Počet detí navštevujúcich materskú školu,

Personálne zabezpečenie projektu	12 pracovníkov
Organizačné a prevádzkové podmienky	Zámer bude realizovaný na Železničnej ceste vedľa budovy Pošty (p. č. 859/18, 859/19, 859/20).
Kapacita zariadenia	Potrebná kapacita: 80 detí
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných prostriedkov obce, absencia vhodnej výzvy, kvalita dodávateľa, komplikácie vo verejnom obstarávaní, vandalizmus, prirodzený a/alebo mechanický úbytok obyvateľstva – nevyužitie kapacít
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	2 100 000 €
9. Informovanie obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách	
Garant	Obec Tvrdošovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, MBA starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024 – 2030
Cieľová skupina	Sociálne vylúčení obyvateľia
Stav projektu pred realizáciou	Kvalita informačných aktivít zameraných na zvýšenie informovanosti obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách je vyhovujúca
Cieľ projektu	Zvýšiť informovanosť obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách napr. pracovné veľtrhy organizované v obci, uverejnenie voľných pracovných pozícií na webovej stránke obce.
Výstupy	Zvýšenie zamestnanosti v obci
Užívatelia	Obyvatelia obce Tvrdošovce
Indikátory monitoringu	Počet informačných aktivít uskutočnených za rok, počet zamestnancov obecného úradu zapojených do informačných aktivít, počet informovaných obyvateľov
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania

Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, nedostatočná pripravenosť obce, neochota obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením zamestnať sa
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	6 000 €
10. Rekonštrukcia a modernizácia bývalej budovy Zdravotného strediska na Ul. Železničnej a jej využitie na zdravotné účely	
Garant	Obec Tvrdosovce
Kontaktná osoba garanta	Ing. Marián Tóth, starosta obce
Začatie a ukončenie projektu	2024 – 2030
Cieľová skupina	Obyvatelia obce
Stav projektu pred realizáciou	Zlý technický stav budovy bývalého ZS
Cieľ projektu	Skvalitnenie a zefektívnenie poskytovania zdravotnej starostlivosti v obci Tvrdosovce
Výstupy	Zrekonštruované zdravotné stredisko
Užívatelia	Obyvatelia obce Tvrdosovce
Indikátory monitoringu	Rekonštruovaná plocha, počet špecialistov, počet užívateľov
Zmluvné podmienky	Budú doplnené po podpise zmluvy ako výsledku verejného obstarávania
Riziká	Nedostatok finančných zdrojov, nedostatočná pripravenosť obce
Poznámky	Nie je sociálnou službou podľa zákona o sociálnych službách.
Realizácia projektu	
Termín (rok)	2024-2030
Financovanie projektu	
Náklady spolu (eur)	600 000 €

Tab. č. 17: Strategické zámery obce Tvrdosovce na obdobie 2024 – 2030

Plnenie vyššie uvedených strategických zámerov bude samospráva priebežne monitorovať. Komunitný plán bude samospráva v nadväznosti na zistený stav každý rok aktualizovať.

Plán financovania

V tejto časti KPSS prinášame sumár jednotlivých zámerov (akčný plán), prehľad financovania zámerov v jednotlivých rokoch plánovacieho obdobia a celkovú potrebu finančných prostriedkov. Keďže možnosti obecného rozpočtu sú obmedzené, má obec Tvrdošovce v rámci plánovacieho obdobia 2024 – 2030 záujem okrem vlastných finančných prostriedkov využívať aj prostriedky zo štátneho rozpočtu a fondov EÚ, prípadne alternatívne zdroje financovania (dary a pod.).

AKČNÝ PLÁN OBCE TVRDOŠOVCE NA ROKY 2024 – 2030 PRE OBLASŤ POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB		
ZÁMER/AKTIVITA	OBDOBIE REALIZÁCIE	NÁKLADY (v EUR)
1. Vybudovanie bezbariérového prístupu v obci	2024-2030	6 000
2. Realizácia implementačného programu – Terénna sociálna práca	2024-2030	108 000/rok
3. Organizácia a podpora kultúrnych podujatí v obci	2024-2030	240 000
4. Poskytnutie dotácií pre záujmové združenia	2024-2030	300 000
5. Podpora novorodencov	2024-2030	20 000
6. Podpora aktivít základných a materských škôl	2024-2030	60 000
7. Podpora vysokoškolských študentov	2024-2030	12 000
8. Vybudovanie novej materskej školy	2024-2030	2 100 000
9. Informovanie obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách	2024-2030	6 000
10. Rekonštrukcia a modernizácia bývalej budovy Zdravotného strediska na Ul. Železničnej a jej využitie na zdravotné účely	2024-2030	600 000

Tabuľka č. 18: Akčný plán 2024-2030, Zdroj: OcÚ, 2023

Okrem snahy obce o zrealizovanie vytýčených strategických zámerov bude obecný úrad počas aktuálneho plánovacieho obdobia 2024 – 2030:

- vyvíjať aktivity podporujúce zotrvanie občanov v domácom prostredí,

- pokračovať v súčasných aktivitách, poskytovaných sociálnych službách a príspevkoch,
- zabezpečovať dosahovanie štandardov kvality sociálnych služieb a zvyšovanie odbornosti zamestnancov,
- uskutočňovať opatrenia, ktorými sa adaptuje systém poskytovania sociálnych služieb obce na prípadné novely zákona o sociálnych službách,
- aktualizovať všeobecne záväzné nariadenia obce v zmysle platnej legislatívy,
- zohľadňovať navrhnuté strategické zámery pri schvaľovaní rozpočtu obce.

Na vypracovaní komunitného plánu sociálnych služieb a jeho následných aktualizáciách participovali/participujú:

- **pracovná skupina** zložená zo zástupcov OcÚ
- **externá spoločnosť** – e - Gemini s. r. o.,
- **široká verejnosť** prostredníctvom dotazníkového prieskumu.

Realizačná časť

Realizačná časť bližšie vysvetľuje časový harmonogram realizácie KPSS, hodnotenie a monitorovanie činností počas ich priebehu. Záznamy z monitorovania budú priebežne dopĺňané počas obdobia realizácie aktivít.

Časový plán realizácie KPSS

Zámer/ Aktivita	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Vybudovanie bezbariérového prístupu v obci	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. Realizácia implementačného programu – Terénna sociálna práca	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. Organizácia a podpora kultúrnych podujatí v obci	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. Poskytnutie dotácií pre záujmové združenia	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. Podpora novorodencov	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

6. Podpora aktivít základných a materských škôl	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. Podpora vysokoškolských študentov	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8. Vybudovanie novej materskej školy	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9. Informovanie obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením o voľných pracovných pozíciách	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10. Rekonštrukcia a modernizácia bývalej budovy Zdravotného strediska na Ul. Železničnej a jej využitie na zdravotné účely	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabuľka č. 19: Časový plán realizácie KPSS 2024-2030, Zdroj: OcÚ, 2023

Monitorovanie a hodnotenie

Proces monitorovania a hodnotenia je dôležitou súčasťou realizácie projektových zámerov (aktivít), ktoré boli zadané v rámci rozvojovej stratégie komunitného plánu. Pomáha zistiť, či sa dodržiava stanovený plán a odhaľuje prípadné chyby a riziká, ktoré môžu nastať pri jeho realizácii.

Princípy dobrého spravovania pri realizácii Komunitného plánu sociálnych služieb:

- **Participácia** - zabezpečenie účasti tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožnenie účasti tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní
- **Transparentnosť** - rozhodovanie v ktorejkoľvek činnosti pri realizácii KPSS je uskutočnené na základe dopredu známych kritérií
- **Verejná zodpovednosť** - dodržiavanie zvolených kritérií merania výkonnosti, dodržiavanie práva a administratívnych postupov, jasná komunikácia cieľov

Zásady uplatňovania komunitného plánu sociálnych služieb

- KPSS je základným rozvojovým dokumentom, na ktorý sa musí prihliadať pri profilovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít v oblasti sociálnych služieb.
- KPSS je záväzným pre tvorbu rozpočtu obce a jeho aktivity sú premietnuté do rozpočtu obce.

- KPSS je základným podkladom pre tvorbu sociálnych projektov.
- KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec priamo realizuje (obec ako realizátor), alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu (obec ako iniciátor, partner) inými subjektmi v prospech sociálneho rozvoja obce
- KPSS je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce či vykonávajúce činnosť na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor).
- KPSS je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia.
- Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce. Aby bol implementačný mechanizmus KPSS efektívny, musí mať obec jasne popísané činnosti, aktivity až úlohy, ktorými sa bude KPSS zabezpečovať na úrovni programovej, realizačnej a vyhodnocovacej.

Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Tvrdošovce bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý sa bude každoročne aktualizovať.

Medzi kľúčové úlohy manažmentu obce bude patriť:

- realizovať projekty, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú trvalo udržateľné,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít,
- podporovať spoluprácu hlavných aktérov rozvoja obce a koordinovať ich aktivity,
- pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie akčného plánu na základe vopred stanovených merateľných ukazovateľov.

Komunitný plán bude obec vyhodnocovať každoročne vždy k 31. 12. kalendárneho roka v priebehu platnosti komunitného plánu. Informatívna správa o plnení komunitného plánu bude predkladaná na rokovaní Obecného zastupiteľstva v Tvrdošovciach. Komunitný plán je otvorený dokument, ktorý je potrebné prispôbovať meniacim sa podmienkam, ktoré budú vyplývať z legislatívnych zmien, z potrieb obyvateľstva, z personálneho, materiálno – finančného zabezpečenia a pod. Komunitný plán sa bude dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa potreby rozvoja sociálnej oblasti, čím sa zabezpečí jeho aktuálnosť a zmyslupnosť.

Záver

Komunitný plán sociálnych služieb je kľúčovým nástrojom komunitného plánovania, ktorý slúži na vybudovanie a doplnenie potrebnej sociálnej infraštruktúry v obci a zlepšenie poskytovania sociálnych služieb svojim obyvateľom.

Aj keď žijeme v turbulentnom, rýchlo sa meniacom prostredí, predstavuje komunitný plán významný oporný bod v procese plánovania sociálnych služieb, ktoré je nevyhnutné pre efektívnu organizáciu a zabezpečenie širokej škály činností umožňujúcich dosiahnuť lepšiu kvalitu, širšie portfólio a vyššiu adresnosť sociálnych služieb. Zostavenie komunitného plánu i komunitné plánovanie ako také úzko súvisí a nadväzuje na jeden zo základných strategických dokumentov – program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Zatiaľ čo program rozvoja posudzuje a stanovuje ciele pre 3 prioritné oblasti, komunitný plán zameriava svoju pozornosť výhradne na jednu, sociálnu oblasť.

Cieľom komunitného plánu nie je vymenovať rad opatrení, ktoré by samospráva chcela, avšak nemôže uskutočniť, ale stanoviť reálne zámery, ktoré má obec možnosť zrealizovať počas aktuálneho plánovacieho obdobia. Komunitný plán je zostavovaný ako otvorený dokument, ktorý je možné priebežne aktualizovať, vďaka čomu operatívne reaguje na nové výzvy a poskytuje k nim hneď aj príslušné riešenia. Vzhľadom na uvedené je potrebné komunitné plánovanie nielen realizovať, ale jeho plnenie aj monitorovať, priebežne vyhodnocovať a korigovať.

Obec Tvrdošovce si v nadväznosti na zistené potreby na obdobie rokov 2024 – 2030 vytýčila v sociálnej oblasti 10 strategických zámerov. Zrealizovaním vytýčených zámerov bude naplnená vízia obce na roky 2024 – 2030, čím sa kvalita a dostupnosť sociálnych služieb poskytovaných obcou výrazne zlepší. V tejto súvislosti plní komunitný plán nielen funkciu strategického dokumentu pre samosprávu a informačnú funkciu pre verejnosť, ale vystupuje tiež ako nástroj monitoringu.

Na zostavení Komunitného plánu sociálnych služieb sa podieľali zástupcovia obecného úradu, široká verejnosť ako aj na tento účel zriadená pracovná komisia.

Dokument bol spracovaný v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov ako aj v súlade s inými legislatívnymi normami a strategickými dokumentmi. Vzhľadom na uvedené predstavuje Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2024 - 2030 cenný nástroj riadenia lokálnych procesov a dosahovania pokroku v oblasti poskytovania sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Zdroje

1. Komunitný plán sociálnych služieb obce Tvrdošovce 2016 - 2023.
2. Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.
3. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 - 2030.
4. Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 - 2020.
5. Národný program aktívneho starnutia 2021 - 2030.
6. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 - 2030.
7. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027.
8. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Tvrdošovce na roky 2021 - 2027.
9. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na obdobie do roku 2030.
10. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021.
11. Stratégia Európa 2030.
12. Štatistický úrad Slovenskej republiky.
13. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.
14. Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
15. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
16. Webová stránka obce Tvrdošovce www.tvrdosovce.sk
17. Woleková, H. – Mezianová M.: Mini príručka pre komunitné plánovanie sociálnych služieb, 2004.
18. Filipová, M. – Woleková, H. – Petijová, M.: Komunitný plán sociálnych služieb, Metodická príručka, 2018.